

Спекотний червень

Українські
військові
мають
суттєвий успіх
на Харківщині

» стор. 2

Завжди вірні морські піхотинці

Як постали оборонці
Чорного моря: розвиток
українських морпихів від
гуцульських полків УНР і
до сьогодні

» стор. 5

«У нашім раї»

Почин корифея
Національної
філармонії
Анатолія
Паламаренка

» стор. 2

Україна молода

Середа, 12 червня 2024 року

№24 (5988)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 40,424 грн
1 € = 43,472 грн

«Це круто — стати дворазовою чемпіонкою Європи»

На першості
континенту
краща
вітчизняна
стрибунка
у висоту
захистила
свій титул

» стор. 15

Ярослава Магучіх удруге виборола «золото» на чемпіонаті Європи.
Фото з сайту ukraina.info.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на друге півріччя

стор. 6

Свєген Спірін
редактор і журналіст, служить у бригаді
«Буревій» Нацгвардії України

«На мій погляд, українська журналістика зробила величезний крок у своєму розвитку і демонструє сьогодні якість світового рівня, документуючи воєнні злочини росії і висвітлюючи війну».

Лариса САЛІМОНОВИЧ

■ НА ФРОНТІ

Спекотний червень

Українські військові мають суттєвий успіх на Харківщині

На росії продовжують виривати пристрасті навколо новітнього винищувача Су-57, який був серйозно пошкоджений ГУР Міноборони України в Ахтубинську за 600 кілометрів від фронту. Рашисти кілька днів поспіль «годували» легковірну громадськість байкою про те, що машина після прильоту ударних дронів лишилася неушкодженою завдяки своїй унікальності. Але 10 червня видання The War Zone опублікувало знімки, отримані американською аерокосмічною компанією Maxar Technologies.

Проаналізувавши це відео, експерти озвучили невтішний діалог пробоїни висновок. На їхню думку, вибух й особливо уламки від детонації поблизу, наймовірніше, пробили літак дірами та спричинили інші пошкодження. Ба більше, у задній частині винищувача видно ще один слід підпалу у формі невеликої пробоїни в бетоні. Словом, якщо гордість рашистської бойової авіації колись і буде відновлена, то станеться це дуже нескоро.

Непоправних втрат орки зазнали також у Шебекіно Білгородської області, де квартирувався командний пункт військової частини 31807 лєнінградської області. Саме звідти велось управління підрозділами, що брали участь у наступі на Вовчанськ та інші населені пункти Харківщини. Після успішного удару української авіації в будів-

лі штабу пропали безвісти щонайменше 8 рашистських офіцерів.

Успішну операцію провели ЗСУ і в самому Вовчанську, де одна частина орків у ході бою потрапила у полон, а інша була фактично повністю знищена. У соцмережах рашисти у цьому провалі звинуватили одного з командирів, який знав про суттєві переваги ЗСУ, але все одно відправив бойову групу на штурм. За даними журналіста Андрія Цапленка, після цієї поразки один із підрозділів окупантів втратив свою боєздатність і відійшов углуб рф.

Але, на жаль, із Харківського напрямку надійшла і дуже трагічна звістка. На полі бою загинув 53-річний Микола Коханівський. Він брав активну участь у Революції гідності, створив Першу Київську сотню ОУН імені Євгена Коновальця, воював проти окупантів з 2014 року, був засновником і першим командиром батальйону «ОУН». Україна втратила ще одного героя, який віддав життя за її свободу.

Тим часом найгарячішою точкою фронту залишається Покровський напрямок. За даними Геншта-

бу, ворог постійно і досить успішно атакує українські позиції поблизу Євгенівки, Новоолександрівки, Новопокровського, Ясногородівки, Уманського та Карлівки. Бойові зіткнення тривають неподалік Новоолександрівки та Новопокровського.

У результаті на карті Deep State днями з'явилися чергові зміни не на користь ЗСУ. Йдеться про втрату ділянки фронту в районі Володимирівки, що розташована поблизу Вугледара і вважалася добре захищеною. Саме тому успішні рашисти тут став несподіванкою для військових експертів. За попередніми даними (інформацію озвучив журналіст і військовий аналітик Василь Пехньо), один із комбатів бригади тривалий час приховував не лише факт втрати території, а й кількість загиблих та поранених. Це й дозволило ворогу трохи просунутися вперед.

Загальні бойові втрати противника з 24.02.22 по 11.06.24, за даними Генштабу ЗСУ, орієнтовно становлять серед особового складу — близько 520 тис. 850 (+1 тис. 100) осіб. Священний обов'язок усіх українців — перемогти російську орду нападників. ■

■ ОСОБИСТОСТІ

«У нашій раї»

Почин корифея Національної філармонії Анатолія Паламаренка

Євдокія ФЕЩЕНКО

Наближаючись до 85-ліття, Герой України Анатолій Паламаренко, який народився 12 липня, не збавляє творчої активності. Майстер художнього слова, корифей, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, народний артист 11 червня став першим гостем авторського проекту «Полюфонія особистості» у Національній філармонії України. Обране для назви слово, як відомо, означає вид багатоголосся, в якому окремі складові мають самостійне значення, зберігаючи рівноправність голосів. Роль ведучого журналіста цього й інших філармонійних вечорів циклу — в поета і співака Анатолія Матвійчука.

Тема розмови, наприклад, — у який спосіб народжується задум того чи іншого виступу? Або — яким чином впливає на творчість соціально-політичний кон-

Герой України Анатолій Паламаренко.
Фото з сайту lviv.ua.

текст? Хто найулюбленіший автор? Утім найчуттєвіше — декламування Анатолієм Паламаренком поезій і прози. І цього разу звучить Тарас Шевченко: «У нашій раї». Особливо щемливо у повномасштабний період російсько-української війни проживаються рядки про «мати молодая з своїм дитяточком малим». Уривок з роману «Вир» Григорія Тютюнника відсилає до 1920-х. А байки й усмішки Павла Глазового піднімають настрої у непро-сті часи. ■

Анатолій Несторович на сцені трохи не щоразу, окрім виконання концертних номерів, ще й примудряється провести невеличкі майстер-класи вправного декламування творів. Цього разу музичною партнеркою Метра виступає Анна Поліщук (фортепіано).

Героєм кожного з вечорів «Полюфонія особистості» буде знакова постать української культури. І глядачі щоразу ніби зазиратимуть у творчі лабораторії митців. ■

Євдокія ФЕЩЕНКО

■ TAKE КІНО

Війна в об'єктиві

Найкращі фільми можна подивитися онлайн

Упродовж трьох днів у Києві проходив новий фестиваль документального кіно «Війна в об'єктиві», який розпочався з нагородження переможців однойменного журналістського конкурсу. Організатором стала Служба зв'язків з громадськістю Командування Сил територіальної оборони ЗСУ — ТРО Медіа.

Отримавши на розгляд 385 журналістських робіт з усієї України та залучивши найфаховіших експертів, визначили найкращі публікації, сюжети та репортажі про фронт і військових у семи номінаціях. Сучасний літопис зв'язки українців у період російсько-української війни є цінним для нинішнього і майбутнього часів.

За найкращий текстовий репортаж із прифронтового Вугледара «Чорне місто» відзначили Віталія Побережного. Він навчається на третьому курсі історичного факультету Києво-Могилянської академії, утім вже досяг неабияких успіхів у репортажній журналістиці і навіть встиг випустити книгу «Тон поля горять» із серією художніх репортажів із Бахмута, Ізюма, Великого Бурлука та Святогірська. У відеорепортажі про Бахмут Анастасія Горпінченко, який переміг у цій номінації, йдеться про Максима Олещенка з позивним «Сідней» та ще одного захисника з позивним «Псих». Вони були бійця-

ми 5-ї окремої штурмової бригади. Через деякий час загинули. Тож журналістська робота є й пам'яттю про захисників.

Зафіксували воєнну історію сучасної України і документальні фільми, які показали у програмі фестивалю «Війна в об'єктиві». Глядачі в Українському домі першою дивилися стрічку «Журналіст у формі» режисера Юрія Мацарського і Максима Курочкина від ТРО Медіа. Це розповідь про Володимира Мукана — журналіста, науковця, піар-менеджера. А потім він приєднався до лав 118-ї бригади Сил ТРО. Дуже швидко освоїв військову науку і невдовзі здобув офіцерське звання. Під час запеклих боїв під Бахмутом ворог накрив штурмову групу Володимира Мукана мінометним обстрілом. Унаслідок отриманих поранень герой загинув. А побратими продовжують чинити відсіч ворогу — на полі бою та на інформаційному фронті.

Відбулася прем'єра фільму «Щити Києва» — про дві бригади, які відіграли ключову роль у захисті Києва на початку великої війни. «Значна частина фільму присвячена обороні сто-

лиці з північного заходу, з гостомельсько-ірпінсько-бучанського напрямку, — розповідає відвідувач фестивалю Тарас Марусик. — Я навіть упізнав новобілицькі окопи. Дуже добре пам'ятаю перші 10 днів, звуки постійних боїв у Гостомелі й Бучі. Від нас було рукою подати. І якби тероборона Києва не вистояла, якби не було підірвано міст в Ірпені, наступною зупинкою «бойових бурятів» та іншої раша-нечисті під кодовою назвою «Русь єдина» був би район «Академмістечка».

Частину фестивальных документальних фільмів можна дивитися в ютубі на сторінці Територіальна оборона ЗСУ | ТРО Медіа. Так, за три місяці стрічку «Готові до спротиву | Територіальна оборона ЗСУ 107 бригада Чернівці» переглянули 94 тисячі людей. Також пізнавальною є ютуб-платформа партнерів фестивалю — «Дивись українське», де представлені фільми циклу «Культура vs Війна»: зокрема, про гурт «Антитіла», письменника Сергія Жадана (який нещодавно долучився до Сил оборони) та музиканта-військовослужбовця Тараса Компаніченка. ■

В Українському домі три дні проходив фестиваль документального кіно «Війна в об'єктиві».

Переможці конкурсу «Війна в об'єктиві».
Фото ТРО Медіа.

Людмила НІКІТЕНКО

У селі Самгородок Черкаського району історична і довгоочікувана подія — митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан освятив там новий храм Миколи Чудотворця Православної церкви України.

Церкву збудував виходець із цього села Анатолій Семинога, засновник групи компаній «Агро-Рось». Владика Іоан від імені предстоятеля Православної церкви України Епіфанія вручив фундатору новозбудованого храму Анатолію Семинозі орден святого Миколая та грамоту «За відродження духовності в Україні, відданість ідеалам добра та значний внесок у суспільне благо». Грамоти «За заслуги перед Помісною Українською Православною Церквою та побожним народом» вручили й будівельникам.

«Кожна людина повинна працювати над собою, а тому приходьте до церкви, як до навчальної кімнати. Вчіться молитися, ставайте своєю душою Богу, лікуйте свою душу Божим словом», — закликав після літургії митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан.

Цей храм — давня мрія всіх самгородян, адже тут колись була церква, але її зруйнували ще більшовики, каже Анатолій Семинога. І сподівається, що це буде не просто храм, а центр духовної культури, центр єднання. Це те, що нам зараз україн необхідно, бо нам потрібна перемога над ворогом.

Церкву в Самгородку комуністи знищили понад 80 років тому. Стояла вона у центрі на місці нинішнього парку. Була дерев'яною, збудована ще самгородським поміщиком, але в сталінські часи, у 1939-1940 роках, радянська влада її розвалила.

Стефанія НОВІКОВА

Тривога, страхи та переживання для українців із 24 лютого 2022 року стали ніби нормою. Через війну, яку веде росія в Україні, всі змушені проживати стани, які перетворилися на колективний посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).

У Києві у червні проходить серія просвітницьких і мистецьких заходів, спрямованих на підвищення обізнаності про ПТСР у військових і цивільного населення та формування нових правил поведінки в соціумі. Одна з головних подій, яка є ключовим посилком кампанії, — виставка Exit («Вихід»).

Лише до 16 червня у Музеї історії міста Києва експонується ця виставка чорно-білих картин української мисткині польського походження Алли Ронікієр. Кураторка Тетяна Костенко пояснила, чому вони вирішили передати цю проблему через мистецтво: «Я думаю, що це універсальний інструмент, універсальна мова, яку ми всі розуміємо на нашому емоційному рівні. І ці візуальні образи, які ви бачите на картинах, метафори, сенси, символи дуже сильні та могутні. І вони також викликають сильні емоції. І все це допомагає нам зрозуміти, що таке ПТСР, звертати на нього

ВІРА

Самгородок дочекався храму

Як люди на Черкащині понад 80 років мріяли про святиню ПЦУ

Спочатку збили хреста на церкві, а згодом колоди та дошки розібрали.

«Наші люди після Голодомору, які вижили, не мали сил боротися за церкву. У Самгородку он там, де Яменкова хата стояла, двостороння вулиця аж до Таплика тяглася, більш ніж 40 хат нараховувала. Всі померли у голодовку», — з сумом пригадує для «України молода» один зі старожилів Самгородка Микола Дирда.

Каже, сам хоч і невеличкий тоді був, а добре пам'ятає, як два сільські дядьки храм розібрали. Колись, уточнює, сестри дозволили піти подивитися, що ж там роблять. Він і пішов. «То дядько Василь Каданець, який розбирав церкву, дав мені ікону, яка при вході висіла, ото де голова на тарілці. Каже, неси звідси, синок. Я й приніс додому», — пригадує Микола Дирда.

Старожил говорить, коли у Другу світову німці у Самгородок заходили, то церква вже була геть розібрана і деревина з неї у штабелях лежала. Неподалік валялися й величезні камені, на яких стояла дерев'яна церква. Їх пізніше розбили й розтягли.

Уже при німецьких окупантах церкву в селі облаштували у колишній каплиці при виїзді в сторону сусідньої Макіївки. «Тоді врятовану ікону, яка називалася «Усікновення голови Іоанна Предтечі», моя мати віддала в ту каплицю. У ній правили й після війни кілька років», — розповів Микола Дирда.

Церкву збудував виходець із цього села Анатолій Семинога.

Освячення самгородського храму. Фото з відкритих джерел.

За його словами, вже згодом особливо затяті комуністи запропонували церкву-каплицю прикрити. Там зробили склад та комору. І тільки після 1975 року в ній знову відкрили церкву.

«А тепер бачите, який храм збудував наш земляк Анатолій Семинога, подяка йому велика. Для нашого села це дуже велична краса буде», — зазначає Микола Андронович.

АРТ-ПРОСТІР

Вихід є — перемога

Чорно-білі картини Алли Ронікієр допомагають подолати стресовий розлад

Директорка Музею історії міста Києва Діана Попова і художниця Алла Ронікієр. Фото надане організаторами.

увагу і головне — допомагати людям, які зараз його мають».

Ось робота «Гойдалка» — про швидкоплинне життя. Часу дається обмаль, маятник уже запущений, а кожна людина перебуває на його гойдалці, навіть не помічаючи, що рухається із шаленою швидкістю. Або інше зображення — «Перехрестя». Кожна людина має зробити свій вибір,

від якого залежить не тільки майбутнє, а й саме життя.

Представлені роботи Алли Ронікієр написала в 2010-2011 роках. Художниця ексклюзивно прокоментувала «Україні молодій»: «Щось подвигло мене до того. Показуючи роботи у своїй галереї, в якийсь час я зрозуміла, що публіка не готова була їх читати, розуміти. Тоді я вклала у них трошки інший

філософський смисл: як-то гра, шахи, чорне-біле. Життя — воно таке чорне-біле. І вийшло так, що, на жаль, зараз дуже важкі часи для нашої країни. Утім є вихід — Exit. Людина завжди має вибір, а потім вона має вихід. І не завжди може бути вибір той, що потрібен, але завжди є той вихід. І людина вірить в це. А для нашої країни вихід — то є перемога, свобода, мир».

Художниця Алла Ронікієр за фахом інженер-конструктор. До березня 2022 року жила та працювала у Білій Церкві на Київщині, де відкрила художню галерею Art Gallery Ronikier. Країні понад два роки — у Польщі. Картини художниці представлені у музеях, галереях та приватних колекціях України, США, Франції, Швейцарії, Німеччини, Ізраїлю, Фінляндії, Естонії, Іспанії, Польщі, Литви та Латвії.

Над проектом Exit працювали ГО «Українська вища медична школа» та благодійний фонд United Help Ukraine за організаційної підтримки ГО «Бугурт Січ». Учений-патофізіолог, генетик, директор «Вищої медичної школи» Віктор Досенко каже: «Мистецтво має таємний вхід до нашої психіки — через емоційний інтелект доносить уявлення про дуже складні речі, навіть про ПТСР!». ■

СТОЛИЦЯ

Героям нової доби

Наречена загиблого захисника висловила ідею облаштування університетського скверу пам'яті полеглих у боротьбі проти російських загарбників

Слізавета МАХОНЮК, студентка

До 126-річчя Національного університету біоресурсів і природокористування України на території вишу в Києві з'явилася нова патріотична локація — сквер пам'яті випускників, студентів, викладачів, співробітників університету, воїнів-героїв, які загинули за свободу і незалежність України в боротьбі проти російських загарбників.

За десять останніх років війна забрала понад сто випускників вишу, з них 22 — студенти нинішнього покоління. Студент гуманітарно-педагогічного факультету Леонід Грищенко вивчав психологію, та війна змусила юнака опанувати зовсім інший фах — мистецтво військового. Захищаючи Україну, він загинув під Вугледаром 26 травня 2023 року.

Увіковічення пам'яті про Леоніда надихнуло його наречену Антоніну Коваленко на ідею облаштування університетського скверу. Розробила проєкт і супроводжувала його втілення випускниця ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП Альона Ічанська.

Основою композиції є стела, зварена з протитанкових іжаків, які були встановлені на блокпостах на підступах до Києва на самісінському початку повномасштабної війни. Ці протитанкові загородження, як і залізобетонні блоки (що теж перекривали агресору танконебезпечні напрямки, а віднині відіграють роль лавочок для відпочивальників), привезли волонтери. Зеленої зони скверу доповнили декоративні рослини, властиві природі нашої країни.

Зовсім поруч — університетський меморіал, де поховані такі ж юні студенти, які захищали Київ від фашистів у далекому 1941 році. Тож вибір місця для скверу на вшанування пам'яті Героїв нової доби став не випадковим.

Кривавий мартиролог російсько-української війни, на жаль, постійно поповнюється. І для того, щоб не забувати про цих героїв, щоб їхня справа продовжувала жити, щоб на їхньому прикладі ми продовжували готувати справжніх фахівців і патріотів, — нації якраз і потрібні такі місця сили.

Сквер у нинішньому його стані — це, певно, перша лінія: пізніше тут з'являться і меморіальні дошки з іменами полеглих. Дуже хотілося б, щоб цих імен було небагато, але війна — річ жорстока.

На відкриття приїхали батьки героя — тато Леонід Миколайович та мама Зінаїда Іванівна, а також ініціаторка ідеї Антоніна. Вони переконані, що цей сквер — не місце скорботи, а місце пам'яті і данини життю.

Перші квіти до підніжжя пам'ятного каменя лягли ще до офіційного відкриття скверу — від випускників минулих років, які традиційно збираються в університеті на свої зустрічі. А крайнього травневого дня, коли університетська громада збиралася на офіційне пошанування, вдячність і повага примножилися. Пам'ять, як і весна, не знає браку повені. ■

■ АКЦЕНТИ

Чи буде осіннє припинення вогню?

Українці — заручники західних пацифістів при владі

Тетяна ПАРХОМЧУК

У реальному світі «абсолютна перемога» буває лише в кіно. У земному відображенні перемога — це не стільки «смерть усіх ворогів», скільки можливість зберегти себе та, відповідно, надію на майбутнє. Де завжди є шанс і на справедливість, і на перемогу. Доля Глобального мирного саміту, що проходить 15—16 червня 2024 року в місті Бюргеншток у Швейцарії, за попередньою оцінкою президента Франції Еммануеля Макрона, мала бути вирішена в «день Д» — 6 червня у Франції. У цей день відзначалась 80-та річниця висадки 150-тисячного десанту союзних військ у Нормандії. І дійсно, після окремої розмови в Парижі президента США Джо Байдена та України Володимира Зеленського, 7 червня, Байден оголосив про новий пакет військової допомоги Україні на 225 мільйонів доларів. Пакет, зокрема, включатиме боєприпаси для HIMARS, ракети для систем HAWK, зенітні ракети Stinger, протитанкові системи Javelin і AT-4, мінометні системи й артснаряди тощо. Водночас Джо Байден зробив непоганий піар-хід: він публічно попросив вибачення в Україні в особі Зеленського за затримку зброї для України. З позицій сьогодення це виглядає як частина якоїсь гри, фарсу. Спочатку легко обіцяють, потім так само легко не дають, знаючи, що через відсутність зброї Україна втрачає людей — і цивільних, і військових — та цілі населені пункти.

Глобалісти заплутались

Чим далі, тим більше заступництво на позір ліберальної демократії з боку США і ЄС виглядає красивими гаслами. Ми опинилися у статусі Чехословаччини 1938 року.

Річ у тім, що ті кола на Заході, які називають глобалістичними і які наївні свідки демократії в Україні вважають нашими друзями й союзниками, що хочуть нам добра, а ми, дурні, їх не слухаємо, — теж сіли в калюжу. Вони заплуталися в своїх хитромудрих комбінаціях.

Ідея випхати путіна з Європи та домогтися на російській політичній турбулентності, заманивши її в якусь пастку на кшталт Афганістану 1980-х, була хорошою на етапі планування. А от на стадії виконання дала цілу низку збоїв.

Політична й економічна системи рф виявилися значно стійкішими, ніж вважалося, а поведінка таких важливих гравців, як Китай (КНР), — значно компліментарнішою до, м'яко кажучи, порушника міжнародних правил. Це фактично обнулило ефект санкцій і створило нову конфігурацію міжнародних сил.

Комуністичний Китай уже давно вийшов із ролі сателіта і так само, як США, теж любить загрибати жар чужими руками. А росію розглядає як криголама, що руйнуватиме західний порядок та шикуватиме «білих варварів», на яких у Північній Європі є зуб ще від часів опіумних воєн.

Так само, як в рф носяться з трагедією «розпаду ССРСР» і, прагнучи взяти за це реванш, намагаються відкрити кордони НАТО до 1997 року (це було чітко задекларовано у 2021 році), у Китаї не можуть забути приниження середини XIX сторіччя. Просто в Україні, де сходознавство не на досить високому рівні вивчення, про це не дуже добре знають.

Жорстка правда в очі

Що робити серед цих схем українцям? Вочевидь треба чітко усвідомити: ми опинилися у заручниках абсолютно недружніх і байдужих до нас сил, як зі Сходу, так і з Заходу.

Бо це ж очевидно: якщо нам хтось допомагає, то не з приязні до нас самих, а з якихось власних (не дуже точних розрахунків).

Тож, щоб вижити в цій світовій зарубі й вигоріти собі достойне місце у світі, потрібно реально, а не фарсово виплекати в собі вищий ступінь національного егоїзму та етнічної солідарності, такого ж високого рівня, як егоїзм і солідарність наших противників і недоброзичливців.

Попри все, хочеться вірити, що Україна повторює шлях Великої Британії, яка під час Другої світової війни зазнала важких воєнних поразок, але не лише вистояла, а й створила антигітлерівську коаліцію, яка врешті знищи-

ла нацизм. Також незважаючи й на те, що в Британії була потужна «п'ята колони Гітлера» у вигляді британського союзу фашистів і герцога Віндзорського, колишнього короля Едуарда VIII, якого нацисти хотіли посадити на трон після поразки Лондона.

Як і для путіна, готовність британського уряду продовжити війну для Гітлера було повною несподіванкою. Він розраховував на його згоду до компромісного миру на прийнятних для Британії умовах. Путін же хоче тільки капітуляції України.

Зніяковілість Білого дому

Отже, наприкінці 2023-го — на початку 2024 року «Яструби миру» з капітолійських рівнин Потомаку загралися у пацифізм. Довгі зволікання Вашингтона у наданні допомоги Києву були на руку москві. Про це писали чимало американських аналітиків. Зокрема, впливовий американський експерт з національної безпеки та геополітики Андреас Клуц на шпальтах видання Bloomberg обурювався вимогою Білого дому до України перейти в оборону, адже уряд США не може викона-

Умови миру, що їх напишуть наші партнери, мають бути темою дискусії перш за все в українському суспільстві. Бо вони — це відповідь на запитання, в чому саме полягає перемога і якою є міра нашої поразки.

ти свою частину угоди — надати техніку і боєприпаси.

Варто зазначити, що тверезий аналіз Андреаса Клуца — яскравий приклад, коли західна преса (переважною більшістю) працює у правильному напрямку у відповідний момент. Водночас частина американського істеблішменту поверхово занурена у ситуацію в Україні і досі вважає нас «уламком постсовєтського простору».

Так, із повідомлень західних ЗМІ радник 46-го президента США з національної безпеки та оборони Джейкоб Салліван у січні 2024 року на Всесвітньому економічному форумі у швейцарському Давосі передав Володимирі Зеленському повідомлення про те, що йому «потрібно змінити стратегію: перейти від оборони й відмовитися від нового контрнаступу».

Зі слів Андреаса Клуца, приятель кремлівських гебістів путіна, патрушева і наришкіна Салліван не знав, що українські війська на той момент уже три місяці перебували у стані оборони. Фактично, з жовтня 2023 року, коли відновилися російські штурми Авдіївки, а згодом — Куп'янська.

Тоді в Білому домі запанувала зніяковіла тиша.

«Тим часом путін уже наказав своїй армії окопатися та утримувати займані

Про що на цей раз домовились президент Володимир Зеленський та «яструби миру»?

території. Він очікує наших виборів у листопаді, сподіваючись на перемогу свого приятеля Трампа, — стверджує Андреас Клуц. — Звичайно, Україна має за таких умов нарощувати власне виробництво боєприпасів, але це простіше сказати, ніж зробити, коли російські ракети б'ють по її заводах, яких можна полічити на пальцях обох рук. Те, наскільки Захід зрадив Київ, уже шокує».

Звичайно, не йдеться про весь Захід, але про ту його частину, яка введена в оману путінською дезінформацією, і ту, в якій зовсім інші пріоритети, ніж міжнародне право, демократія та мир на основі усталених за минулі пів століття норм. Їхній цинізм увійде в історію.

І в той час, коли стверджувалось, що уряд США не має грошей для нових пакетів допомоги Україні, у Вашингтона виявилось чимало всляких ресурсів для всебічної підтримки державного утворення Ізраїль.

Пазли осіннього припинення вогню

Наразі ситуація навколо потенційних мирних переговорів України і росії (звісно, через посередників і як результат відповідної конференції у Швейцарії) складається з багатьох

них партнерів України піти на припинення вогню без вимоги вивести окупційні війська з нашої території. Або хоча б вивести не повністю, залишивши як мінімум коридор у Крим по сучасному ходу.

Безперервними, шаленими атаками — і ракетно-дроновими, й російських військ — москва намагається посилити переговорні позиції.

І кадрові зміни у керівництві ЗСУ теж лягали в цей переговорний пазл. Хоча Сирський дуже швидко потрапив у немилість ОП.

Ще одним елементом імовірного припинення вогню восени є дивна сміливість декого з наших європейських партнерів щодо введення своїх військ в Україну.

Нагадаємо, що вслід за Францією таку ж потенційну готовність висловила Швеція. Натякає на щось подібне і Велика Британія.

Якщо вогонь на фронті припиниться і буде створено буферну зону, то ввід у неї військ із країн НАТО виглядає безпечним і тому доволі вірогідним.

Цікаво, що й українські офіційні особи, скажімо, міністр закордонних справ Дмитро Кулеба, натякають, мовляв, переговори на певних умовах ніхто не відкидав.

Звісно, дипломати завжди ведуть мову про переговори, але на цей раз, схоже, йде підготовка суспільної думки.

Водночас не можна впевнено стверджувати, що мирні переговори точно відбудуться. Наразі можна обережно сказати, що їх вірогідність значно підвищилася.

Умови миру

Припинення вогню буде лише паузою у війні, яку Україна та росія використовуватимуть для посилення воєнного потенціалу.

Гарячі голови дійматимуть запитанням: це буде зрада чи перемога? Не те й не інше. Це буде об'єктивна реальність, яку доведеться сприймати. І розбиратися, що і як робити далі.

Останнім часом навіть найзатятіші пропагандисти дедалі частіше збиваються на обговорення умов майбутньої мирної угоди.

Війна закінчується миром — це аксіома. Але картину прийдешньої перемоги в нас досі не написали. Це небезпечно, адже питання про перемогу й поразку залишаться в майбутньому простором для політичних маніпуляцій, які різатимуть душі й суспільство по живому: заради чого ми зазнали таких втрат?

«Умови миру», які напишуть в офісі президента України, Брюсселі, Вашингтоні, Пекіні та москві, не стануть відповіддю на запитання про перемогу та поразку. Умови миру — це про те, в чому саме полягає перемога і якою є міра нашої поразки. Це — тема для дискусії перш за все в українському суспільстві та середовищі політиків. ■

Антон ОГЕЙ

Передові сили висадки, що призначені для дій у складі тактичних і оперативно-тактичних десантів, а також оборони пунктів базування Військово-Морських сил, островів, ділянок узбережжя, портів, аеродромів та інших важливих об'єктів, — це Морська піхота Збройних сил України (МП ЗСУ). Входить до складу Об'єднаних сил швидкого реагування. 22 лютого 1992 року в українському Севастополі 880-й батальйон морської піхоти зі складу 810-ї ОБрМП ЧФ під командуванням майора Віталія Рожманова склав присягу на вірність українському народові — і цей день вважають днем створення МП ЗСУ. Однак історія українських морських піхотинців триваліша, сягає щонайменше часів УНР.

Морський курінь Центральної Ради

Безумовно, «прадідусям» Морської піхоти України можна вважати морський курінь Української Центральної Ради, що був створений наприкінці 1917 року. Ситуація в тодішній російській імперії була нестабільна, панували безлад та анархія. Тільки-но відбувся жовтневий переворот більшовиків. Друга — після лютневої — зміна влади в країні за один рік.

Червоні, які в один момент прийшли до влади в країні, були негативно налаштовані до Української Центральної Ради, оскільки вважали її «буржуйською». Як казали класики: «Революція — це розквіт для пройдовців. Хто був ніким — той стане всім».

Як з мішка посипалися ті, хто давно мріяв побути отаманом, генералом чи хоча б якимось міністром. Білогвардійці прямо готувалися до боротьби з більшовиками, створюючи збройні осередки по всій країні. Тут-таки були і демократи, і представники інших поневолених імперією народів, і звичайні солдати.

Перша світова війна продовжувалася, нікуди не ділася. Лінії окопів і армії росії та Німеччини з Австро-Угорщиною продовжували дивитися одна на одну крізь кулеметну цівку. Щоправда, армія російської імперії танула буквально на очах. Цілі підрозділи самовільно знімалися з фронту. Хтось ішов на Дон — підтримувати білих. Хтось до Петрограда — підтримувати червоних. А хтось не збирався нікого підтримувати, а просто дезертирував додому, грабуючи по дорозі нещасних селян.

У зв'язку з цим Центральна Рада, яка до цього часу фактично не спромоглася сформувати хоч якийсь військовий, звернулася до Ради Чорноморської української громади (РЧУГ) міста Севастополя з проханням надати для охорони Української Центральної Ради (УЦР) певну кількість свідомих українців-моряків. Рада (РЧУГ) негайно розпочала формування Окремого морського куреня імені Сагайдачного, який постав бувально за два тижні.

Уже 18 листопада 1917 року 612 моряків, старшин та підстаршин Чорноморського флоту та морських піхотинців, озброєних 600 гвинтівками і 10 кулеметами типу «Льюїс», вирушили на Київ. А 23-го або 24 листопада курінь імені Сагайдачного прибув до столиці. Однак навіть такий прекрасний вкомплектований і навчений підрозділ треба було тримати в належному вигляді і контролювати дисципліну. Одряду почали з'являтися червоні агітатори, які морально розкладали підрозділ. В результаті цього після початку вторгнення червоних більша частина куреня була здеморалізована. Командування з огляду на ситуацію вирішило розпустити червоних матросів по домівках, запропонувавши залишитися тільки добровольцям, котрі готові продовжувати захищати Центральну Раду і битися проти більшовиків.

Внаслідок цього в підрозділі,

який на початку свого створення нараховував 612 людей, залишилося приблизно 225 бійців. Вони брали активну участь у боротьбі з червоними на вулицях Києва, а також із бандитами та мародерами. Однак навіть ті дві сотні патріотів-чорноморців, які залишилися вірними своїй клятві захищати УЦР, були приречені через невміння цивільних людей з Ради керувати воєнними діями.

Події розгорталися стрімко. 8 лютого 1918 року було розпочато евакуацію всіх державних установ УЦР, а також військової залози і міліції столиці. Про морський курінь «забули». І через декілька днів їхній пункт дислокації оточили червоні війська, що увійшли до Києва. Найактивніших старшин і воєнків куреня червоні розстріляли, а інших вивезли в невідомому напрямку. Лише кільком вдалося врятуватися.

Доба Гетьманату і Директорії

Після приходу до влади в Україні гетьмана Скоропадського по-новому почалася організація майбутньої армії. Як людина військова гетьман розумів значення оборони узбережжя моря, тож було розпочато формування бригади морської піхоти Української держави, яка мала складатися з трьох полків. Було сформовано штат, призначено командирів.

Утім, як й інші військові підрозділи армії Скоропадського, бригада морпхів мала один головний недолік — відсутність особового складу. Щоб в армії були люди, їх потрібно призвати на службу. Але з огляду на політичну ситуацію в країні (на теренах Української держави за пів року вибухнуло декілька селянських повстань, через різку політику ревізиції продовольства на користь німців) призов до армії відклали на зиму-весну 1919 року, але вже наприкінці осені 1918-го центральні держави програли Першу світову війну, а невдовлений правлінням народ під владою Директорії пішов на повстання. Наслідки всім відомі: Скоропадський зрікся влади і залишив країну.

Проте ідея української морської піхоти не була закинута в довгу шухляду. Одряду після того, як Директорія прийшла до влади, з'явилася ідея продовжити починання гетьмана у формуванні морської піхоти.

Вже 3 лютого 1919 року у Вінниці розпочалося формування 1-го полку морської піхоти армії УНР. Щоправда, постійне відкочування лінії фронту на захід вносило свої корективи. В результаті остаточною базою формування полку було вибрано Коломию — територію ЗУНР. Полк спочатку планувалося комплектувати моряками адриатичного флоту колишньої Австро-Угорщини, але їх не вистачало, тож до полку почали набирати і гуцулів, які сплавали ліс по річках і мали хоч якийсь досвід взаємодії з водними перешкодами.

Таким чином постало таке цікаве формування, як 1-й Гуцульський полк морської піхоти. За ним почалося формування і другого полку. 1-й та 2-й пол-

ВІЙСЬКО

Завжди вірні морській піхотинці

Як постали оборонці Чорного моря: розвиток українських морпхів від гуцульських полків УНР і до сьогодення

Морська піхота України пройшла крізь вогонь і воду.
Фото з Вікіпедії.

ки мали увійти до окремої дивізії морської піхоти, але всі ці плани так і залишилися на папері через ускладнення військово-політичної ситуації в Галичині. Тому фактично дивізія морпхів складалася з одного лише 1-го Гуцульського полку.

Однак подальші бойові дії, тиф, деморалізація призвели до того, що і сам полк почав зникати як бойова одиниця. На момент потрапляння армії до «трикутника смерті» в полку вже не було і двох сотень людей. Далі був Перший зимовий похід і нова кампанія 1920 року, яку «гуцули» провели переважно в складі 1-ї окремої сотні 29-го стрілецького куреня. Були спроби створення ще кількох підрозділів, які мали б також виконувати функції морпхів, а морська управа планувала з часом відновити 1-й гуцульський полк. Але бажанням не вдалося здійснитися. Перші визвольні змагання було програно, в результаті чого морська піхота незалежної України, як і вся тодішня Дієва Армія УНР, припинила своє існування.

Післярадянський період

Після розвалу сфер «у спадок» новонародженим незалежним країнам залишилася величезна кількість військового майна, яке всі одразу кинулися розтягувати. Те саме відбувалося і з Чорноморським флотом. Щоправда, тут кількість претендентів на нього була значно меншою, ніж на танки і літаки. Оскільки всього три колишні радянські республіки мали вихід до моря, то змагалися за флот тільки три незалежні країни — Україна, Росія і Грузія. В останній майже одразу почався військовий конфлікт з осетинами та абхазами, тому Грузії дуже швидко стало не до флоту.

22 лютого 1992 року в Севастополі 880-й батальйон морської піхоти зі складу 810-ї окремої бригади морської піхоти склав присягу на вірність українському народові. Однак у вирі формування нової армії, на жаль, дуже часто «високі погони» не звертали жодної уваги на таких «першопроходців», які з власної ініціативи

Морський міністр УНР М. І. Білінський та С. О. Шрамченко (у формі 1-го Гуцульського полку морської піхоти), 1919 р.
Фото з Вікіпедії.

присягали Україні. Замість того, щоб зберегти з'єднання, 880-й батальйон було розформовано у тому ж 1992 році.

Але українське командування не стояло на місці. Вже через рік, 1 липня 1993 року, було сформовано 27-й батальйон морської піхоти, до якого були зараховані найкращі офіцери і моряки Чорноморського флоту, котрі виявили бажання служити українському народові. Через кілька місяців — 1 вересня 1993 року — формується 41-й батальйон морської піхоти. Обидва ці з'єднання увійшли до складу новоствореної 4-ї окремої бригади морської піхоти України (згодом її було перейменовано у 1-шу ОБрМП). Бригада проіснувала до 2004 року, коли її було скорочено до розмірів батальйону.

Морська піхота України з 2004-го по 2013 рік існувала винятково у вигляді одного окремого батальйону. У 2013 році до нього було додано ще один — 501-й окремий батальйон морської піхоти України. В такому стані українські морпхи (два батальйони — 1-й і 501-й) і зустріли російську агресію та анексію Криму.

Відстояли українське море

Після трагічної втрати півострова було втрачено й бази дислокації морпхів. Гібридна агресія на сході також змушує українське командування приділити набагато більше уваги захисникам моря. Таким чином на базі виведених з

Криму батальйонів МП України 20 липня 2015 року створили 36-ту окрему бригаду морської піхоти України імені контрадмірала Михайла Білінського. У 2018 році формується ще одна — 35-та окрема бригада морської піхоти України імені контрадмірала Михайла Остроградського. Станом на 24 лютого 2022 року сили морської піхоти України склалися з двох бригад. Далі — початок повномасштабного вторгнення. Оборона півдня України, бої в оточеному Маріуполі, вибиття ворога з Миколаївщини, звільнення Херсона, битва за Кринки.

Морська піхота відстояла українське море. Визначальним акордом у її розвитку стало створення у 2023 році ще двох бригад МП — 37-ї і 38-ї, а також об'єднання всіх сил морпхів у Корпус морської піхоти України, про створення якого урочисто було проголошено 23 травня 2023 року.

Морська піхота України пройшла крізь вогонь і воду, крізь біль та страждання. Українське море встояло. Встояло завдяки непохитному героїзму українських оборонців. Пройдуть роки, українська земля вилікує рани, завдані їй зброєю ворога на берегах Чорного моря, у Криму та на Херсонщині, на Миколаївщині та Одещині, на Запоріжжі та Донеччині. Усюди в морському шепоті можна буде почути легендарне гасло оборонців: «Завжди вірні!».

СПЕЦІАЛЬНИЙ РЕПОРТАЖ

Як ми збирали майбутню смерть окупантів

У Києві провели тематичний вишкіл з дронознавства для молоді

Антон ОГЕЙ

Суботній ранок у Києві видався напрочуд теплим і сонячним. Легенький вітерець приємно обдував обличчя і колихав нескінченну столичну зелень. Усі парки міста, незважаючи на те, що годинник тільки-но пробив десяту, вже були переповнені відвідувачами. Хтось вигулював хатніх улюбленців, хтось катав у візочку маленьких братиків та сестричок, хтось просто насолоджувався спокоєм, смачною кавою і вихідним днем, а найактивніші навіть займалися йогою, розклавши спортивний інвентар просто на газонах. Загалом ідилія. Якби не дія воєнного стану. Тим часом в одному з найбільших університетів столиці невелика група людей мовчки й зосереджено крокувала коридорами навчального корпусу. Вони вже знали один одного як учасники попередніх вишкілів та патріотичних активностей, а все ж трішки нервували.

Ніколи не треба забувати підтримувати себе фізично

Цього разу було заплановано заняття про дрони. Це і надзвичайно цікаво, і приємно (що-що, а затишна аудиторія — більш комфортне місце, ніж поле з комарами, по якому ти повзаші із дерев'яним автоматом під крики інструктора).

Нарешті знайшли потрібний кабінет. Один із юнаків несміливо постукав у двері. Ті моментально відчинилися і на порозі з'явився не набагато старший усміхнений хлопець. «Ви на заняття з дронознавства? — перепитав. — То чого ж стоїте? Заходьте».

Так розпочався день на вишколі, котрий проводила молодіжна організація «Студентський курінь». В аудиторії зібралось кільканадцять юнаків, переважно студентів, і кілька інструкторів віку трохи старшого.

Звичайно, все почалося зі знайомства. Один з інструкторів не оминув наголосити, що дуже радий бачити всіх присутніх. Далі акцентував увагу на тому, що дрони наразі — це зброя майбутнього, і те, що відбувається зараз із FPV-дронами й наземними безпілотними платформами, — «це ще квіточки».

Після цього перейшли до практичної частини занять. І найперше — це відтискання від підлоги. «Дрони — це добре, але фізично ніколи не треба забувати себе підтримувати», — поважно промовляв інструктор «Патрік», одночасно рахуючи вправність хлопців. Тож невеличке фізичне тренування не тільки розім'яло м'язи, а ще й добряче розрядило атмосферу.

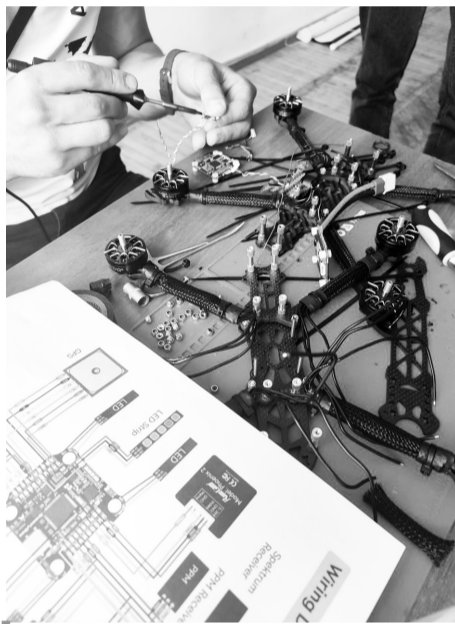
Обережно, стеля!

Далі всіх присутніх розділили на три групи. Частина пішла «літати» на симуляторах дронів, задалегідь завантажених на ноутбук. Інші вирушили вчитися керувати невеличким тренувальним дроном. Треті уважно спостерігали за діями інструктора «Скіфа», який мав їх навчити збирати справжній FPV-дрон.

Деякий час позаймавшись одним, групи мали звільнити місце для сусідів, рухаючись таким чином по колу і даючи змогу кожному ознайомитись з усіма етапами вишколу. Робота закипіла. Почулося дзижчання дрона, замиготіли екрани моніторів, заскрипів старенький паяльник, за допомогою якого і мали збирати майбутню смерть окупантів.

Звичайно, найцікавішим було управління дроном наживо. Симулятори не давали такого відчуття реальності, були незручні, а управління було таке, що мама рідна! Дрони на екрані витворяли такі кульбіти, що за три хвилини голова починала йти обертом.

З реальним дроном усе інакше. Правда, і ризик більший. Новачки, тремтячими руками тримаючи пульт управління, раз по раз із розгону влітали нещасним дроном то у стелю, то у стіну, а то й навіть у когось із людей. Правда, дрон був зовсім маленький, проте міцний, тож ані людям, ані дрону серйозної шкоди не завдали. Однак вигуки: «Обережно, стеля!» і «Стій, там же вікно!» — були доволі частими.

Набори болтів і гайок перетворюються на дрони.
Фото Антона ОГЕЯ.

Ми важко пихтіли, крутячи гайки й болти

Збирання FPV-дрона також було дуже і дуже корисним, але повільним, що логічно. Зібрати з нуля дрон — це не на клавіатурі кнопки клацати. Тож ми важко пихтіли, крутячи гайки й болти, обмотуючи дроти й закріплюючи їх на корпусі, котрий також збирали вручну.

Правда, без ексцесів також не обходилося. То один юнак деталь догори дригом зібрав, то інший — дріт не туди примотав. Що поробиш, доводилось розкручувати ніжку дрона, яку ти збирав хвилину 20, і переробляти з нуля, на цей раз — правильно.

За цією всією катавасією уважно спостерігав інструктор «Скіф», який давав настанови. «Збирайте-збирайте, — посміювався він, — однак я потім це все перероблю»...

Так непомітно промайнули кілька годин. Далі був короткий перепочинок у вигляді лекції про вибухівку, її види, технічні параметри тощо, а потім фінальна стадія збірки FPV-дрона. Встановлення на нього прошивки, перевірка правильності реагування — й ось нарешті чудо: те, що пару годин тому було просто набором болтів і гайок, розфасованих у різних пакетиках, тепер із дзижчанням здіймалося в повітря.

Фактично на цьому вишкілі і закінчувався. Опісля було фотографування: і разом, і поодиночці, і з дронами, і з прапором, і з інструкторами, і без них. А далі — прощання до наступних зустрічей і неспішно крокування на метро чи таксі. Надворі вже потроху вечоріло. «Нічого собі, оце так швидко день пролетів», — дивувалися учасники вишколу.

Звичайно, всі були дуже задоволені, бо стали на одну сходинку знань іще вище у важливий в період повномасштабної війни справі. Й одразу ж кожен знову почав чекати подальших вишкілів. ■

ТВОРЧІСТЬ

Акорди війни

Військовослужбовець ЗСУ Святослав Бойко представив нову пісню

Валентина ГРИГОРЕНКО

«Солдати не говорять про війну» — так називатиметься новий сольний альбом військовослужбовця ЗСУ Святослава Бойка, лідера рок-гурту «Широкий лан», створеного у 2008 році уродженцями Івано-Франківщини. Всього заплановано записати 20 пісень.

8 червня вийшла перша пісня нового альбому — «Свята ріка». Автором вірша, що став основою пісні, є так само чинний військовослужбовець ЗСУ — поет із псевдонімом Anatoliy Anatoliy. Пісня «Свята ріка» є першим результатом творчої співпраці цього творчого тандему. Далі планується продовження роботи над новим альбомом «Солдати не говорять про війну», назва якого є рядком одного з віршів поета.

Створення пісенного альбому Святослава Бойка називає результатом пережитого, побаченого і почутого в часі російсько-української війни. Захисник-музикант каже: «Це інша музика, не та, яку я писав колись для «Широкого лану». Тоді пісні були закликком до бою, до боротьби з одвічним ворогом».

Оскільки слухачі або воюють, або самовіддано допомагають фронту, власне, воєне Святослав, то він прагне більш спокійної, вираженої музики. Пісні, однак, черпають почуття із самих глибин і проходять по оголеному нерву. Утім їхнє призначення — не ранили, а підбадьорювати та заспокоювати.

«Перші результати роботи над альбомом можна порівняти з відчуттям, коли після зими в один день виходиш на вулицю, вдихаєш повітря на повні груди і розумієш, що настала весна», — каже Святослав Бойко, який упродовж двох років повномасштабного вторгнення росії в Україну не створював пісень. А нещодавно в нього з'явилось натхнення.

«Звісно, дистанційна творча робота має свої недоліки, — коментує Святослав Бойко. — Мені інколи не вистачає отого творчого хаосу, коли в студії народжуються пісні. Я тішусь із того, що знайшов саме ту ціль, шлях до якої мене сут-

Святослав Бойко через два роки творчого мовчання випустив пісню.
Фото з власного архіву.

тево підтримує у воєнному сьогодніні».

Дебютну сольну пісню «Свята ріка», яка привідкриває завісу нового сольного альбому Святослава Бойка «Солдати не говорять про війну», можна прослухати на електронних майданчиках: Apple Music, Spotify, YouTube, YouTube Music, Pandora, Dezer, Amazon Music, Tidal, Napster, Anghami, iTunes, Amazon. А також на новому власному ютуб-каналі Святослава Бойка — <https://www.youtube.com/watch?v=6Suasre3FjU>.

Святослав родом із Калуша — громадський активіст, музикант, учасник двох українських революцій. Із 2014 року постійно їздив до бійців на східний фронт із виступами і волонтерською допомогою.

18 лютого 2014 року в Києві, коли у відповідь на мирний наступ на урядовий квартал почалися бої, в Маріїнському парку Святослав отримав осколкові поранення, сильну контузію, струс мозку, отруєння газом. Після цього тривалий час відновлювався.

Військовослужбовцем ЗСУ став у Києві в перші дні повномасштабного наступу росії в Україні — доєднався до 206-го батальйону територіальної оборони. ■

ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатити «Україну молоду» на друге півріччя

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 червня і ви отримуватимете газету з 1 липня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,
на два місяці — 154 грн.,
на квартал — 231 грн.,
до кінця року — 462 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

ЮРИДИЧНА ПІДТРИМКА

Скажіть шахраєві про родимку на вусі, якої немає

Поради адвоката-волонтерки на всі випадки життя і смерті військовослужбовця

Ганна ВОЛКОВА

Відома полтавська адвокатка Світлана Ярошенко консультує військових та їхніх близьких на волонтерських засадах. Це було її свідомим рішенням — приєднатися до волонтерського руху «Адвокати ЗСУ», який був створений за підтримки головнокомандувача Збройних сил України Валерія Залужного у квітні 2022-го і який на сьогодні об'єднує понад 400 правників. Вона вже розповідала «Україні молодій» про те, де можна отримати безоплатну юридичну допомогу військовослужбовцям та їхнім родичам, про те, чи можна відмовитися від виконання бойового наказу та як правильно подати рапорт на звільнення із ЗСУ.

Сьогодні ми попросили Світлану Ярошенко відповісти на актуальні питання, пов'язані з грошовими виплатами родичам військовополонених та безвісти зниклих. А також про те, як людям, котрі перебувають у пригніченому моральному стані, не потрапити на гачок до шахраїв різного штибу.

Грошові виплати за втрату годувальника: чому дружина головніша за батьків

■ Не тасмниці, що військові частини зазвичай затягують видачу довідки про обставини поранення. Трапляється, військовому після виписки зі шпиталю треба проходити ВЛК, а в нього ще немає її на руках і він не може довести, що отримав поранення під час захисту Батьківщини, а отже — не може отримати і виплат. Що робити?

— Як варіант — звернутися до мене! Перше, що запитаю: чи звертався військовий з рапортом про видачу додатку 5? Я підготую адвокатський запит у військову частину з проханням розглянути рапорт військовослужбовця та надіслати цю довідку протягом п'яти днів, як це передбачено Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Хоча з практики скажу: лише підрозділи прикордонної служби дотримуються цих строків. Якоюсь чином це чекає близько трьох місяців. Проте вирішувати питання через суд не раджу — швидше не буде.

А коли вже військовий отримує довідку, тоді він повинен додатково прийти ВЛК. Так, буде трохи втрачено часу, але це не безповоротна ситуація, яку неможливо виправити. Тож чим раніше почати турбуватися про документи, тим краще.

Хотіла б звернути увагу на те, що у висновку ВЛК має бути вказана і тяжкість поранення (захворювання), бо це впливає на виплати в разі перебування у відпустці. За період лікування та перебування у відпустці, якщо травма тяжка, військовий має право отримувати грошове забезпечення та додаткову винагороду, передбачену постановою Кабміну №168.

Крім того, постановою Кабміну від 25 грудня 2013 року №975 визначено порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців. Проте її призначення відбувається після погодження МСЕК, і, на жаль, у сьогоднішніх реаліях наші оборонці чекають її не один місяць.

■ А якщо поранений потрапляє в полон? Повернувшись додому, як він може довести причинно-наслідковий зв'язок між пораненням і захистом Батьківщини?

— Це непросте, скажу одразу. Почати треба з рапорту у свою частину з проханням до командування провести службове розслідування, вказавши прізвища побратимів, які можуть підтвердити, за яких обставин було отримано його поранення (добре, якщо побратими живі і на зв'язку), додати свої пояснення та медичну документацію.

У більшості випадків це вдається підтверджувати, хоча й з великими потугами. Процес може тривати цілий рік, якщо це критичний випадок.

Якоюсь я змушена була навіть звертатися до відповідного оперативного командування, відправляти звернення до уповноваженого з прав людини, аби військова частина виконала свої обов'язки щодо проведення службового розслідування. На жаль, не всі реагують оперативно, а хтось повністю ігнорує запити.

У будь-якому разі зв'язати поранення із захистом Батьківщини вкрай важливо. Бо це фінансовий і соціальний захист військового у майбутньому.

■ Пані Світлано, якими повинні бути дії родичів безвісти зниклих?

— Цим людям найтяжче, бо вони не ма-

ють жодного розуміння ситуації. Психологічно важко отримувати відповіді: «Чекайте». А вони не можуть сидіти й просто чекати, бо вважають це зрадою. Постійно передивляються російські телеграм-канали, аби знайти хоч якусь зачіпку, що найрідніша їм людина жива. Ці родини, до речі, найчастіше потрапляють на гачок до шахраїв.

Проте існують чітко розроблені алгоритми дій, коли родич чи родичка зникли безвісти або потрапили в полон. Насамперед знайдіть сайт Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими. На ньому є рубрика «Дорожня карта». Досить її відкрити і знайти підказки: куди телефонувати, які заяви подати, де зафіксувати зникнення.

Заодно зроблю таку ремарку. Було б добре, аби ТЦК та СП все-таки більше працювали саме у плані соціальної підтримки. Там мав би бути психолог, який працював би з родинами безвісти зниклих та полонених. Бо якщо залишається одна мама чи дружина і в них немає близьких родичів, котрі могли б їх підтримати, то вони постійно варяться у цій історії, і це може мати тяжкі наслідки не лише для психічного здоров'я.

■ Яким чином ці родини захищає законодавство?

— Сім'ї бійців, які потрапили в полон чи зникли безвісти, мають право на грошове забезпечення і додаткові винагороди військовослужбовця, згідно з постановою Кабміну №884 від 30 листопада 2016 року. Це дружина, а в разі її відсутності — батьки, неповнолітні діти, які проживали із загиблим, або інші особи, яких він матеріально утримував. Жінці, яка перебувала у незареєстрованих стосунках, треба доводити через суд, що вона була на утриманні безвісти зниклого, полоненого чи загиблого. Але вона не матиме права першочергового отримання виплат.

Якщо у безвісти зниклого чи полоненого немає дружини, а є кілька інших осіб, що претендують на грошові виплати, то кошти діляться між ними у рівних частинах (орієнтовно грошове забезпечення 20 тис. грн залежно від посади та додаткова винагорода 100 тис. грн). Звісно, всі ці виплати проводяться за умови, що військовослужбовець не здався добровільно в полон або не зник безвісти внаслідок своїх неправомірних дій.

Особа, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, може отримати: щорічну державну грошову допомогу за кожний рік строку перебування в місцях неволі (з округленням до найближчої цілої кількості років) у розмірі 100 000 грн та одноразову державну грошову допомогу після звільнення у такому ж розмірі.

Родичам зниклих безвісти може бути призначена пенсія по втраті годувальника.

■ До речі, чи довго доводиться чекати на пенсію?

— Право на її отримання виникає через один місяць із дня внесення інформації про безвісне зникнення особи до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

■ Хто з родичів має право на пенсійні виплати у втраті годувальника?

— Непрацездатні члени сім'ї зниклої безвісти особи, які були на її утриманні, незалежно від наявного в зник-

Фото надане Світланною Ярошенко.

лої особи страхового (пенсійного) стажу. Це передбачено Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Зокрема, діти віком до 18 або до 23 років, якщо вони є студентами денної форми навчання, до його закінчення; діти зниклого безвісти, які є сиротами, до 23 років, незалежно від факту навчання; чоловік або дружина; батьки, якщо вони є особами з інвалідністю або досягли пенсійного віку; чоловік або дружина, а в разі їхньої відсутності — один із батьків або брат чи сестра, дідусь чи бабуся годувальника, незалежно від віку і працездатності, якщо вони не працюють і доглядають за дитиною годувальника до досягнення нею восьми років.

Швидше буде самому звернутися до Пенсійного фонду, аніж робити це через Територіальний центр комплектування та соціальної підтримки.

■ Які документи мають подати родичі до Пенсійного фонду для призначення виплат?

— Свідоцтво про народження або паспорт особи, який признається пенсія; документи, що засвідчують родинні стосунки члена сім'ї з годувальником; витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, що засвідчує факт внесення до цього реєстру інформації про безвісне зникнення особи, витяг з реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та документи про місце проживання (реєстрації).

■ Знаю багато випадків, коли родичі, на жаль, стають ворогами через гроші. Чому, до речі, саме дружина має на них першочергове право?

— Ймовірно, тут логіка законодавця була в тому, що зарплата чоловіка чи дружини, згідно з Сімейним кодексом, є спільним майном подружжя, тому першочергове право належить одному з них.

За гроші можливо все: і «звільнення» з полону, і передачі у «в'язницю»

■ Люди, які перебувають у пригніченому стані, в пошуку рідних часто потрапляють у тенета до шахраїв. Чи є у вас поради, як від цього уберегтися?

— Коли до мене звертаються родичі одразу після зникнення військовослужбовця, я говорю їм: «Ваш емоційний стан намагатимуться використати, ви повинні це розуміти, тому включайте здоровий глузд і майте холодну голову».

Шахраї вдаються зазвичай до стандартних схем. Одна з них: полонений потребує грошей на лікування. Обіцяють навіть показати відео з ним, але просять оплату наперед. У таких випадках одразу ж спитайте, до прикладу, чи є у вашого родича велика родимка на лівому вусі. З великою вірогідністю шахрай скаже, що є. І ви усвідомите, що це неправда. Тобто, маєте уточнити певні видимі ознаки. Краще запитувати про такі, яких не існує.

Шахраї можуть сказати, що ваш родич

перебуває у місцях позбавлення волі, й запропонують віднести йому передачу, якщо ви скинете їм гроші на картку. Це особливо використовують, коли є ймовірність перебування особи у полоні в так званих ЛНР та ДНР.

Буває, представляються волонтерами, заявляють, що в них є виходи на впливових людей, які можуть допомогти навіть з обміном. У період АТО таке дійсно практикувалось. Але зараз обміном військовополонених займаються лише державні органи!

До того ж шахраї, телефонуючи, приміром, у Полтаву, вказують, що полонений чи безвісти зниклий перебуває десь на заході України, а якщо родичі проживають, скажімо, в Луцьку, то запевняють, що він перебуває в Полтаві. Це робиться для того, щоб не можна було швидко добратися до вказаного міста й перевірити інформацію.

Звісно, після відправлення коштів номери перестають відповідати.

Хочу застерегти і від передачі документів кому б то не було, окрім як Координаційному штабу з питань поводження з військовополоненими. Ніяка громадська організація не має права вимагати ні закордонного паспорта зниклого, ні свідоцтва про одруження. На будь-яке прохання про надання певних документів слід себе запитати: «Як це може допомогти в пошуку людини?».

І взагалі, перш ніж вступати в перемовини з незнайомими вам людьми, раджу зателефонувати адвокату.

■ Ви консультуєте тих, хто хоче «відкрити» від мобілізації?

— Платно консультую тих, хто має право на відстрочку, передбачене ст. 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»: підказую, які документи треба додати до повного пакета. Але вишукувати «лазівки» в законодавстві або видумувати підстави — це не до мене.

■ Чи телефонують з фронту з проханням допомогти зі звільненням?

— Телефонують, досить часто, найчастіше просять посприяти у зміні місця служби. Бо ж не кожен, хто потрапляє на «нуль», витримує навантаження. Спочатку був потік звернень від тероборонців, а зараз — від бійців рот охорони, що створені при ТЦК та СП, яких кинули в гарячі точки.

Коли розумію, що військовому потрібна не юридична, а психологічна допомога, надаю телефони «гарячої лінії», підтримую морально. Так, часом доводиться виступати в ролі слухача, бо йому чи їй потрібно виговоритись. Пояснюю людям, що страх — це не вияв душевної слабкості й не тавро. На жаль, у нас таке виховання, що ми боїмося або соромимося звертатися по психологічну допомогу. Але без цієї підтримки іноді можна зашкодити не тільки собі, а й тим, хто поряд.

Та це вже інша історія... ■

■ ВИЗНАННЯ

Чорнобиль актуальний і в час війни

Уперше українського науковця обрано членом Норвезької академії наук і літератури

Слізавета МАХОНЮК,
студентка Національного університету біоресурсів і природокористування України

У травні в Гранд-отелі Осло відбулися щорічні збори Норвезької академії наук і літератури, де прозвучали імена і були вручені дипломи її нових членів, обраних у 2024 році. Єдиним українцем, який став членом такої представницької наукової спільноти, став директор Українського науково-дослідного інституту сільськогосподарської радіології Національного університету біоресурсів і природокористування, доктор біологічних наук професор Валерій Кашпаров. Він отримав надзвичайне міжнародне визнання за свої досягнення в галузі радіології та радіобіології. Про складові цього непересічного успіху — наша розмова.

■ **Валерію Олександровичу, ваше враження від самої церемонії вручення?**

— Дійсно вражаюча! Може схвилювати будь-кого. Та найбільше вразило те, що їй передувало: біля Гранд-отелю зібралися численні представники української діаспори з синьо-жовтими прапорами, лунало гучне «Слава Україні! — Героям слава!». Почувався гордим, що я — громадянин України і можу щось робити для її блага.

■ **Будь ласка, кілька слів про Норвезьку академію наук і літератури, яку ви віднині маєте честь представляти...**

— Це головна наукова установа Королівства Норвегії, заснована ще в 1857 році в Осло. Її почесним президентом є король Харальд V. Академія також присуджує престижні премії Абеля (математика) та Кавлі (астрофізика, нанотехнології, нейронауки).

Членство в академії — виборне, а члени поділяються на два відділи — природничих наук та гуманітарних і соціальних наук. Перший з них — за групою «Технологічні дослідження» — я віднині представляю. До речі, наш відділ може мати до 140 норвезьких та 100 іноземних членів. (Серед останніх переважають учені зі США). Місце в ньому стає вакантним, коли учасник помирає або йому виповнюється 70 років. Так що ще маю час (сміється). — Ред.) Хоча і після сімдесяти його члени залишаються повноправними та зберігають право голосу.

■ **Як стають членами поважних зарубіжних академій?**

— У моєму випадку свою роль відіграли поєднання багатолітнього результативного пошуку з особистими професійними контактами, що напрацьовувалися протягом польових досліджень. Я все своє наукове життя віддав проблематиці радіології та радіобіології, особливо актуальність яких стала очевидною після аварії на Чорнобильській АЕС. І, звичайно, це не лише моя заслуга, а й моїх колег.

Наш Український НДІ сільськогосподарської радіології, який я маю честь зараз очолювати, як головна установа в галузі сільськогосподарської радіології в Україні займався і займається практичними роботами, пов'язаними безпосередньо з ліквідацією наслідків цього техногенного лиха. УкрНДІСГР разом з установами-співвиконавцями провели у великому обсязі практичні роботи з оцінки радіологічної ситуації в різних зонах і областях сільськогосподарського виробництва, в тому числі шляхом проведення експедиційних робіт, відбору та аналізу десятків тисяч зразків ґрунту, рослинництва, продукції тваринництва, узагальнення одержаних результатів. У той період було розроблено експрес-метод оцінки радіоактив-

Наша вітчизняна наука в Осло представляє Україну.

ного забруднення сільськогосподарських угідь, що дозволив у найкоротші строки обстежити всю територію України, провести картування забруднення сільгоспугідь і вивести з використання найбільш забруднені ділянки; програма перепрофілювання господарств, розташованих на забрудненій території; методика дезактивації присадибних ділянок; радіологічний паспорт сільськогосподарського підприємства. Проводилась радіаційна експертиза кормів, експортної сільгосппродукції. Завдяки цьому радіологічну ситуацію в сільськогосподарському виробництві України у 1990 році вдалося стабілізувати.

За роки, що пройшли з дня аварії, проведено комплекс науково-дослідних робіт з радіаційного моніторингу агробіоценозів, включно з радіаційним контролем продукції; вивчено поведінку радіонуклідів чорнобильського викиду в навколишньому середовищі та закономірності їх надходження з ґрунту в рослини і переходу в організм тварин; розроблено та впроваджено комплексні заходи, спрямовані на зниження радіонуклідного забруднення продукції рослинництва і тваринництва, за допомогою яких вдалося зменшити дозу опромінення населення, що мешкає на забруднених територіях, щонайменше удвічі!

Інститут розробив інформаційну систему підтримки управління ризиком при ядерних і радіаційних аваріях для аграрного сектору України, сформував провідну в світі школу радіоекологів, які мають величезний до-

свід ліквідації наслідків радіаційних аварій, включно з ЧАЕС у 1986 році та АЕС Фукусіма-1 у Японії. Зараз наш колектив активно співпрацює з провідними науковими установами та організаціями України, Європи і світу — МАГАТЕ (як національний експерт я двадцять років брав участь у його роботі), ФАО, ВОЗ, ПРООН, ОБСЄ, Університетом Фукусіма (Японія). В крайне десятиріччя до них доєдналися Центр радіоактивності навколишнього середовища (Норвегія) і Норвезький центр міжнародного співробітництва в галузі освіти.

А ще — Норвезький університет наук про навколишнє середовище: його професорка Бріт Салбу відразу після Чорнобильської катастрофи ініціювала таке співробітництво в межах спільних проектів INTAS, МАГАТЕ, COMETT ЕС, НАТО, CERAD та інших: у 2016—2023 роках завдяки гранту СРЕА-2015/10108 «Спільна українсько-норвезька освітня програма з радіоактивності в навколишньому середовищі» десятки українських магістрів та аспірантів отримали можливість навчання та проведення досліджень у Норвегії. Вочевидь саме тут і криються витoki рішення норвезьких колег номінувати мене на членство в Норвезькій академії наук і літератури.

На жаль, початок повномасштабного вторгнення рф в Україну не дозволив завершити дослідження в Чорнобильській зоні відчуження: проблеми Чорнобиля цілком закономірно відійшли на другий план. Але ж і забувати про їх актуальність не мож-

Доктор біологічних наук професор Валерій Кашпаров.
Фото з сайту kp.ua.

на. Інститут продовжує такі дослідження. Наукове обґрунтування експертних висновків для повернення у господарське використання виведених після Чорнобильської катастрофи сільськогосподарських угідь зони безумовного (обов'язкового) відселення — вкрай актуальне і зараз, під час війни. Також актуальними зараз є розробка електронного довідника з сучасних захисних заходів у сільському господарстві України у разі ядерного удару на основі методології Європейської системи European approach to nuclear and radiological emergency management and rehabilitation strategies (EURANOS) відповідно до нових основних стандартів безпеки МАГАТЕ і з урахуванням специфіки нашої країни та розробка системи радіологічного захисту учасників пожежогаасіння на радіоактивно забруднених землях.

■ **Але ж Норвегія — країна, яка не має на своїй території атомних електростанцій. Навіщо їм такі великі та затратні програми?**

— Не забувайте, Норвегія — країна НАТО. Та й неподалік — кордон із Великою Британією, державою ядерною. А ще коли у XXI столітті є такі держави, як російська федерація, що розмахе ядерними бомбами, треба дбати про ядерну і радіаційну безпеку.

■ **Чи має поважний академік час на маленькі життєві радощі на зразок хобі або що?**

— Інколи. Хоча б та ж риболовля: люблю посидіти на озері в нас у Чабанах — зі звичайною поплавковою вудкою, наживкою з білого хліба. Але й вона — не «кулінарна» чи спортивна. Ми називаємо її науковою: увесь улов сріблястого карася іде на потреби наших експериментів — у межах нової НДР на 2024—2026 рр. («Наукове обґрунтування використання гексаціанфератів у кормах для зменшення радіоактивного забруднення риби після застосування ядерної зброї»), науковим керівником якої я є, — започаткованих колись із нашими норвезькими колегами. От тільки чомусь у мене риба дрібніша, ніж у моїх аспірантів (сміється). — Ред.), та це на перебіг експериментів не впливає.

■ **І наостанок. На робочих чорнобильських мапах у зоні ваших досліджень та в наукових статтях прослідковується водойма з незвичною для України назвою — озеро Бріт...**

— Є таке. Назвали так колись безіменне озеро на честь нашої норвезької колеги. Ми жартуємо, мовляв, навіть Борис Джонсон із його шаленою популярністю в Україні свого озера не має, а пані Бріт Салбу, почесний професор НУБіП України, — має... ■

■ ОГОЛОШЕННЯ

ТОВ «ТЕРРА ПРОЕКТ» 19 червня 2024 р. о 10:00 годині буде проводити погодження меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) гр. Дородному Андрію Олександровичу для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд за адресою: вул. Гомельська, 55-2 у Подільському районі м. Києва. Просимо суміжних землекористувачів: Шкляра Валерія Івановича, Задьору Ірину Іванівну, Айвазан Лідію Іванівну (кадастровий номер 8000000000:85:692:0016) або ваших уповноважених представників бути присутніми для погодження меж земельної ділянки згідно ст. 198 ЗКУ. У разі їх відсутності межі земельної ділянки вважатимуться погодженими.

ТОВ «ТЕРРА ПРОЕКТ» 19 червня 2024 р. о 10:30 годині буде проводити погодження меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) гр. Дородному Сергію Анатолійовичу для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд за адресою: вул. Гомельська, 55-1 у Подільському районі м. Києва. Просимо суміжних землекористувачів: Пашкевича Анатолія Ілліча (кадастровий номер 8000000000:85:692:0038) або ваших уповноважених представників бути присутніми для погодження меж земельної ділянки згідно ст. 198 ЗКУ. У разі їх відсутності межі земельної ділянки вважатимуться погодженими.

Втрачені військовий квиток АВ №141969, виданий 17.12.2013 Новосанжарським РВК Полтавської області, та посвідчення учасника бойових дій УБД №360059, видане 22.06.2022 Командуванням Десотно-штурмових військ Збройних Сил України, на ім'я Саснка Руслана Івановича, вважати недійсними.

ДОБРОЧИННІСТЬ

Перезавантаження на відстані
від місць, де бахає

Благодійник зі США Майкл Хатчисон забезпечує оздоровлення дітей із прифронтових територій

Марина КРИВДА
Закарпатська область

Коли ми приїхали до відпочинкового комплексу, що в передмісті Іршави на Закарпатті, там панувало піднесення. Діти з прифронтових територій, котрі тут відпочивають, розмальовували карту нашої країни, за іншим столиком хтось ставив підписи на прапорах України й Америки. Як з'ясувалося, всі вони очікують на гостя, а точніше сказати — на людину, завдяки якій і була організована ця реабілітаційна зміна, Майкла Хатчисона зі США.

Допомога дітям, що постраждали від російського вторгнення

Але про все по порядку. На початку війни працівники Торгово-промислової палати України як волонтери допомагали Міжнародній організації ЮНІСЕФ доставляти гуманітарну допомогу дітям Харкова, Бахмута та Миколаєва. А вже в серпні 2022 року було створено благодійний фонд ТППУ «Разом з Україною», який почав активно допомагати дітям, що втратили батьків або стали вимушеними переселенцями.

Разом з Асоціацією дитячого та молодіжного туризму України та за участі професійних психологів було розроблено програму психологічної та фізичної реабілітації дітей, що постраждали від російського вторгнення. Але, звісно, для реалізації такої серйозної програми потрібні були чималі кошти.

На прохання про допомогу відгукнулися міжнародні партнери. Міла Цудзевич, яка раніше працювала в ТППУ, а нині є директоркою з розвитку відомого міжнародного клубу подорожувальників InCruises, розповіла про діяльність Фонду керівникам та співзасновникам цього клубу Майклу Хатчисону та Франку Кюдіні, які одразу включилися і почали допомагати.

Благодійник Майкл, у якого власних шестеро дітей і двоє онуків

Майкл мріяв обов'язково приїхати в Україну в такий важкий час, щоб особисто відвідати українських дітей та підтримати організаторів програми. І ось його мрія збулася — він тут.

«Україні молодій» вдалося поспілкуватися з Майклом, і моїм першим запитанням було: що спонукало його до цих дій і чому саме Україна?

— Я тут, бо я відповідальний. У мене гарне, наповнене життя. Я маю улюблену роботу, я маю здоров'я, я маю людей, яких я люблю, у мене шестеро дітей і двоє онуків, і я маю фінансову можливість, тому я хочу ділитися з іншими. Адаже українські діти, як і всі інші, повинні мати шанс бути дітьми і мати щасливе дитинство.

Дітям подобаються майстер-класи.
Фото Марини Кривди і надані організаторами.

Ось така проста, на перший погляд, і водночас глибока філософія. А загалом, розповів Майкл, він виріс у військовій, дуже дисциплінованій родині. Батько видав збройним силам США понад 30 років, двоє братів теж військові, проте він обрав інше і пішов навчатися на зовнішньоекономічні відносини, аби потім допомагати людям та змінювати їхнє життя на краще.

Вісім років тому спільно з партнером він організував унікальний клуб InCruises, який нині представлений у 206 країнах, серед яких є й Україна. Тому, коли у нас сталася ця велика біда, він не міг стояти осторонь.

— Ще раніше, коли я вперше потрапив до України і дізнався про ваших видатних діячів, теперішніх і минулих, я почав цікавитися історією країни і тоді зрозумів, що українці — дуже сильна нація. Ось тому я тут і тому — Україна.

На тепер завдяки Майклові Хатчисону вже оздоровлено 240 українських дітей. Переважно це діти з прифронтових територій.

На момент нашого перебування в таборі тут відпочивали 20 школярів із Донеччини, 10 дітей з прикордонного Новгород-Сіверського району Чернігівщини, який також чи не щодня страждає від ворожих обстрілів.

Ще одна група прибула з Житомирщини, з Коростенської громади, яка пережила тимчасову російську окупа-

цію. З неї, як прокоментував «Україні молодій» голова Коростенської районної військової адміністрації Олег Рябой, на оздоровлення відібрали дітей, чий батьки нині на фронті, а хтось уже віддав життя, захищаючи Батьківщину.

Мені особисто було дуже приємно спостерігати за двома дівчатками, які весь час трималися купи, як кажуть, нерозливвода. Гадала що вони однокласниці чи принаймні односельці, але з'ясувалося, що познайомилися школярки вже тут. Одна з них із Донеччини, інша з Житомирщини, чомусь тоді й згадалося гасло — «Схід і захід разом».

Дітей не залишать без допомоги

Психологиня пані Діна розповідає, що діти приїждять дуже різні, всі вони обпалені війною, часто з нестабільною психікою і в перші дні дуже важко знаходять контакти, бувають і конфлікти, і непорозуміння. Часто діти сумують за рідними, і, як не дивно, всі хочуть додому, хоч там і небезпечно. Але це те рідне, де вони зростали, де колись було добре, де їхні рідні. І це, на жаль те, що ворог хоче відібрати. Тому доводиться з дітками багато працювати.

В арсеналі психологів чимало методів і підходів. Це і щирі індивідуальні розмови, і фізичні вправи, і арттерапія тощо. Дуже допомагають водні процедури. До речі, в комплексі є гарний відкритий басейн, а на випадок прохолод-

Майкл Хатчисон серед українських дітей.

Два тижні оздоровчої реабілітації корисні дітям.

ної погоди та взимку працює закритий. Є тренажерний зал і всілякі спортивні майданчики. Можна піти до озера, де плавають гуси-качки, а у вольєрах живуть курочки, цесарки та інші пернаті. Словом, обстановка і праця психологів роблять свою справу.

Ми також стали свідками відвідин дітками буйволиної ферми, що неподалік. Там діти не могли натішитись, а ще мали можливість на майстер-класі виготовити ароматне мило, яке збираються повезти як подарунок своїм рідним. А загалом майстер-класи в таборі відпочинку постійні. Тут вони освоїли техніку плетіння патріотичних браслетиків, які від щирого серця дарували й своєму благодійникові Майклу.

Навіть за два тижні такої реабілітації, значає директор Фонду ТППУ Алла Шаповалова, дітки стають психологічно стійкішими, врівноваженішими. Страхи потроху відпускають їхні маленькі серця, вони починають не боятися майбутнього, і головне — з'являється впевненість, що їх не залишать без допомоги. А ще — віра в добро і бажання будувати своє життя саме в Україні.

Тим часом мою увагу привернув дуже жвавий хлопчик. Він був чи не наймолодший, але якось не за віком активний. Данило — з невеличкого містечка на Донеччині, на запитання, як там у них, відповідає коротко: «Ну як, бахає». Але каже, що однак хочеться додому. Данило чи не найперший вибіг назустріч Майклові,

коли той прибув до табору. А потім й інші діти буквально обступили гостя та заспали його запитаннями. Хтось питав, скільки Майклу років, хтось цікавився, чи довго він пробуде тут, інші розпитували, чи є в нього діти. До речі, говорили часто гарною англійською, що дуже потішило.

Майкл щиро відповідав і буквально в перші хвилини включився в своєрідний інтерактив. Зробити йому це було просто, адже, як відомо, у нього шестеро дітей і двоє онуків, та й сам із багатодітної родини, а круїзи — це єднання людей з усього світу і це приклад, як можна жити і насолоджуватися життям, а не йти когось вбивати, як це робить путінська росія.

До речі, допомога українським дітям — не єдиний благодійний проєкт Майкла Хатчисона, були й інші. А поки що після відвідин табору в Іршаві він пообіцяв і надалі підтримувати реабілітаційну програму для маленьких українців.

Ці 40 дітлахів, що оздоровилися на Закарпатті, вже вирушили додому. На зміну їм, як зазначила Алла Шаповалова, прибудуть дітки з прифронтових сіл Краматорського району, що на Донеччині і де нині складна ситуація.

Юні відпочивальники, які зазнали страждань від російсько-української війни, везуть із сонячного Закарпаття не лише приємні спогади. Їм додалося віри в те, що добрих людей у світі набагато більше і що добро обов'язково перемагає зло. ■

■ ГЕРОЯМ — СЛАВА!

У райському саду з'явився дбайливий квітникар

Пам'яті Яна Квілінського, який, будучи в мирному житті квітникарем, поклав життя на вітар свободи й незалежності України

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтавська область

Нещодавно на фейсбуківській сторінці фермерського господарства «Сад Квілінського», яке функціонує в селі Стовбине Миргородського району Полтавщини, з'явилося коротке повідомлення про те, що воно припиняє свою діяльність через загибель на фронті його засновника й головного натхненника. «Саду Квілінського» більше немає. Господар ферми Ян Квілінський загинув на війні. «Сад Квілінського» більше не вирощує й не продає квітів», — ідеться в цьому повідомленні.

Уродженець села Стовбине Миргородського району — великий патріот України, «свободівець», колишній дніпровський сільський голова, квітникар — Ян Квілінський трохи не дожив до свого 35-го дня народження: захищаючи Батьківщину на Донецькому напрямку у складі 3-го окремого полку спеціального призначення імені князя Святослава Хороброго, сформованого на базі 10-ї окремої бригади спеціального призначення, загинув 23 січня цього року під Авдіївкою. Поховали захисника на Алеї Героїв у Миргороді. «У райському саду з'явився дбайливий квітникар», — так відреагувала на загибель Яна Квілінського одна з користувачів фейсбуку.

Був світлою, доброю людиною з великим серцем

Дружина загиблого Ольга Квілінська, яка разом з малолітньою донькою Марійкою нині перебуває у США, розповіла, що вести сторінку родинного фермерського господарства «Сад Квілінського» у фейсбуці було її завданням. «Клієнти з різних кутків України, які встигли посправжньому оцінити наші троянди, уже із січня почали мені писати, зокрема цікавилися, коли можна придбати саджанці, які сорти є в наявності тощо. Таким чином, щодня отримуючи повідомлення, мусила відповідати на кожне з них. Тому й вирішила поставити крапку, опублікувавши на сторінці ФГ «Сад Квілінського» короткий допис про те, що, оскільки Ян загинув, наш бізнес припиняє свою діяльність», — пояснює молода пані, перепрошуючи за те, що, коли хвилюється, починає дещо затинатися. Страшна звістка про загибель її чоловіка викликала певний розлад мовлення. — Оскільки я зараз у США, то стараюся робити все, аби моє нинішнє оточення отримувало інформацію про українські реалії, так би мовити, з перших вуст. Іноді місцеві журналісти просять дати інтерв'ю, в такому разі намагаюся достукатися до сердець тих американців, які ухвалюють рішення про допомогу Україні. І якщо моя історія спонукає до цього хоча б кількох осіб, уже буду рада. Чимало людей, які прочитали мій допис про закриття нашого квіткового бізнесу, зазначили, що вбачають у цьому величезну трагедію роду. Для мене особисто це так і є. Багато хто говорить про Яна: талановитий садівник, квітникар. Та насамперед він був світлою, доброю людиною з великим серцем».

Із початком відкритої збройної агресії рашистської федерації москалі постійно задавали ракетних ударів по місту Миргород, що на Полтавщині. Ольга пригадує: коли Ян уже був у війську, під час кожного з таких прильотів смертоносного залізничного вона з донькою на руках сиділа в коридорі будинку, де вони мешкали, і молилася.

«Якось чую свист ракети, що пролітає просто над нашим дахом, — відтворює жахливі подоробиці моя співрозмовниця. — Коли вона впала, було таке враження, що відбулося зовсім поряд. Насправді ж це сталося на нашій вулиці, але трохи далі. І попри те, що, як з'ясувалося, упав уламок збитої ракети, це спричинило надзвичайно масштабні руйнування. І так було раз по раз: будинок постійно трясло, як під час землетрусу. Ян дуже хвилювався за нас із Марійкою

й наполягав на тому, щоб ми виїхали за кордон. Іще в студентські роки в мене були зарубіжні поїздки. Відтоді маю друзів у Франції та США, які нас дуже підтримували із самого початку повномасштабної війни й запрошували до себе. І оскільки я змогла дистанційно знайти роботу в США, тому обрала Америку. Працюю тут учителем на заміну у школі, яку відвідує Марійка».

Ян і Ольга навчалися в одному виші — Полтавській державній аграрній академії (нині — університет) — на агрономічному факультеті. Тоді як дівчина була громадською активісткою, хлопець, навпаки, концентрувався на навчанні та ще хіба що був небайдужим до спорту — займався боксом.

«Я входила до студентського об'єднання «Пульс», яке, зокрема, опікувалося дітками, позбавленими батьківського піклування. Якось перед Днем святого Миколая ми з друзями вирішили скласти список бажань цих дітей, а потім просили кожну зі студентських груп виконати хоча б одне таке бажання. Так, будучи на той час другокурсницею, зайшла до однієї з аудиторій, де навчались першокурсники. Тієї миті Ян мене й закримтив, — розказує про те, як їх звела доля, Ольга. — Пізніше, коли ми вже стали парою, він розповідав: «До нашої аудиторії зайшла дуже приваблива дівчина й почала розказувати про дітей, яким нема кому зробити подарунок. Я закохався з першого погляду». Натомість я взагалі не підозрювала про існування хлопця, котрий мав до мене таємні почуття. А коли вже навчалася в магістратурі, Ян, за його словами, раптом зрозумів, що невдовзі ми закінчимо виш і можемо більше ніколи не побачитися».

Ця думка була для хлопця просто нестерпною. Водночас вона дала йому сміливість: одного разу він просто підійшов до Ольги й запросив її на чашку кави. І так усе закрутилося-завертілося.

«Ми з Яном ніяк не могли наговоритися, — ворухить далі спогади Ольга. — Він був для мене не лише коханим чоловіком, а й найближчим другом. Ми були, без перебільшення, спорідненими духом людьми, мали на все спільні погляди й могли торкатися будь-яких тем. У мене одразу з'явилося відчуття, що це саме той молодий чоловік, з яким хотілося б пов'язати своє життя. Я так розумію, що щось подібне відчував і Ян. Надзвичайно хвилювався і спогадив в мене пов'язані з Євромайданом у Києві. Усі наші друзі перебували там, тож моя душа в той час була не на місці. Дуже переживала ще й через те, що поміж

них був і Ян, зокрема й у ті дні, що ознаменувалися найбільш кривавими подіями. Ми з батьками виходили на полтавський Майдан, але найважче мені все ж таки дався весь той жах, що відбувався в столиці».

Обіймаючи посаду сільського голови, робив усе, аби люди відчували, що Революція гідності була не даремною

Дуже багато людей асоціюють Яна Квілінського з квітникарством. Він і справді оболював троянди, знався на квітковому бізнесі. За словами Ольги, коли вони з Яном почали думати про спільне життя, він говорив, що хотів би продовжити справу свого батька Владислава Антоновича. Будучи ветеринаром за фахом, чоловік мав удома тепличку, де вирощував квіти, які його дружина продавала в Миргороді. То було таке собі приємне хобі, що давало додатковий заробіток.

«Ян говорив, що хотів би довести батькові, що ця справа життєздатна й що її можна перетворити на справжній бізнес, — іще раз наголошує Ольга. — Коли ми одружилися, то перебралися до Миргорода, де винаймали квартиру. Маючи другу вищу педагогічну освіту, я викладала англійську мову у приватній школі. Згодом у нас народилася донька Марійка. Після того ж, як ми заснували фермерське господарство «Сад Квілінського», я його очолила і, маючи малу дитину, в основному займалася просуванням бренду, спілкуванням з клієнтами та роботою з документами. Ми найняли працівників, а ще Янові родичі допомагали. Ян керував фермою дистанційно, бо на той час він став дніпровським сільським головою. Бачте, Революція гідності лишила незабутній слід у наших душах, ми дуже глибоко прийняли її ідеї. А Ян відчував потребу оті ідеї втілити в життя. Тому взяв участь у виборах дніпровського сільського голови. Не маючи коштів на передвиборчу кампанію, ми вдома на принтері друкували листівки й роздавали їх у громаді. І більшість людей віддала свій голос за Яна — очевидно, відіграло свою роль те, що він, як і його батько, мав бездоганну репутацію. Так Ян став наймолодшим сільським головою».

Обіймаючи цю посаду, Ян Квілінський робив усе, щоб люди відчували, що Революція гідності була не даремною. Його діяльність була спрямована на те, аби життя в селі покращилося. І не колись у майбутньому, а вже зараз. Якщо говорити про масштабні проекти, то він реалізував ідею електрифікації вулиць, із допомогою депутатського корпусу домігся ремонту доріг, відкриття дитячих

Ян Квілінський добре знався на квітковому бізнесі.

Ян Квілінський завжди міг розраховувати на підтримку своєї дружини Ольги. Фото надані Ольгою Квілінською.

майданчиків. А ще популяризував спорт, велику увагу приділяв школі, вважаючи, що село живе, поки в ньому є освітній заклад.

«Село змінювалося на очах. Проте не скажу, що цей період Янового життя був легким, — зітхає Ольга Квілінська. — У досить молодому віці мій чоловік звалив на свої плечі велику відповідальність, нерідко мав ухвалювати досить складні рішення. Тож посада сільського голови стала для Яна справжнім випробуванням на стійкість. Будучи надзвичайно чесною людиною і сповідуючи принципи відкритості та прозорості, Ян тоді не дарма порівнював свою роботу з волонтерською діяльністю. І коли 2020 року завершився термін його повноважень на посаді сільського голови, вдруке Ян не став брати участь в виборах. Він говорив, що віддав борг суспільству, 5 років обіймаючи цю посаду».

Тепер Ян Квілінський мав змогу сфокусувати свою увагу на родинному квітковому бізнесі. Як ви вже знаєте, у Янового батька була лише одна невелика тепличка. А коли Ян ішов до війська, то лишив аж 14 просторих опалюваних теплиць.

Бренд «Сад Квілінського» став відомим чи не в усіх кутках України

«Мій чоловік власноруч проклавав теплотраси під землею, де розташовані наші теплиці. Ми

удвох прискіпчиво вивчали, які труби, насоси, матеріали для накриття приміщень закритого ґрунту тощо краще придбати. Усьому, хоч би за що взявся, Ян віддавався сповна. Цілими днями він пропадав у тепличному господарстві, плекаючи квіти. А допомагала йому, як він казав, дружина-квіточка, в якій алергія на пилок квітучих рослин, — сумно усміхається спогадам молода пані. — Ми підходили до справи дуже творчо і з любов'ю. Прочитавши багато літератури про те, як правильно робити рекламу, я проводила макрозйомку троянд із різних ракурсів, робила відеорепортажі з теплиць. До речі, коштів на те, аби замовити розробку та створення сайту, ми не мали. Тому я записалася на відповідні курси й потім, так би мовити, складала з пазлів наш сайт».

Отак народжувався бренд «Сад Квілінського». І тепер можна з певністю сказати, що його знають чи не в усіх кутках України. У Яна було багато всіляких ідей. Наприклад, він мріяв про те, аби ми удвох вели ютуб-канал, ділячись секретами вирощування квітів, яких мій чоловік знав тисячі».

Настав час і для запитання про виведений подружжям новий сорт троянд, що отримав назву «Ольга». «Насправді цілеспрямовано виведенням нових сортів ми не займалися, — вносить ясність Ольга Квілінська. —

Тетяна ПОЛИЩУК

■ ВИСОКА НОТА

Композиторка Богдана Фроляк: «Трагізм, світло, драматизм і надію переживаємо ми, українці, в цей тяжкий час війни»

У Києві відбулася прем'єра симфонії «Любов» Шевченківської лауреатки

«Любов» — так називається новий твір лауреатки Шевченківської премії, відомої композиторки Богдани Фроляк. Київська прем'єра цієї Симфонії №3 відбулася у Національній філармонії України. Ця подія пройшла у межах українського туру, організованого Львівського національного філармонією.

Власне, «Любов» написана на замовлення генерального директора Львівської філармонії, диригента Володимира Сивохи. Саме він озвучив авторці асоціацію до фортепіанного циклу Василя Барвінського «Любов» як певну ідею для твору.

Цю симфонію можна назвати одою життю, коли, попри війну, біль, втрати, все ж є промінь світла — любов, яка здолає всі перешкоди.

Наша розмова з Богданою Фроляк — про те, як створювався цей твір та чи загалом складно писати музику, коли вже третій рік палає на нашій землі повномасштабна війна, розв'язана російськими загарбниками.

Підставляють плече поляки

«Митці по-різному реагують на ситуацію, яка зараз відбувається в Україні. Хтось узагалі перестає писати чи творити, а хтось продовжує працювати. Я дуже добре пам'ятаю початок повномасштабної війни — 24 лютого 2022 року — і той шок, який ми всі пережили у перші дні війни. Перша реакція — що далі робити? Як залишитися живими, як допомогти рідним, близьким, друзям?» — згадує Богдана Фроляк.

Композиторка каже, що в ті страшні перші дні відбулася миттєва реакція польських друзів: багато українських композиторів отримали разову матеріальну допомогу від Спільки композиторів Польщі. Єжи Корновіч, її голова, артдиректор престижного Міжнародного фестивалю сучасної музики «Варшавська осінь», зробив замовлення українським композиторам для презентації їхніх творів на цьому фестивалі.

«Підключився і Театральний інститут імені Збігнева Рашевського у Варшаві, який надав артистичні резиденції для багатьох українських акторів, режисерів та музикантів. Наш давній друг та промоутер української музики у Варшаві, диригент Роман Ревакович запропонував вислати всі ноты, які маю, і я зрозуміла, що насправді важливо — подбати про ноты у цей час лихоліття, — згадує композиторка. — Зрештою, на найвищому рівні українська музика звучить у Варшаві та Польщі на «Днях української музики у Варшаві», які він проводить уже протягом 25 років».

Як повернулося натхнення після 24 лютого 2022 року?

— Поступово я трохи заспокоїлася і зрозуміла, що мушу працювати. Робота допомагає опанувати себе. Писати музику — це моє життя, і без цього я не уявляю його. Думаю, що музика, яка твориться у цей час, є особливою, бо вона відображає наше сьогодення. Мистецькі твори — це завжди відображення часу, й цієї страшної війни також. Це про те, як композитор відчуває і через музику передає свої емоції. І це певний «документ» нашого часу та нашої ситуації.

Я свідомо себе завантажую роботу, і це дає мені сили триматися, вірити, молитися про нашу Перемогу, про життя на-

Диригент Володимир Сивохіп та композиторка Богдана Фроляк.
Фото надане Національною філармонією України.

ших воїнів. І якщо можу своєю музикою транслювати хоч трохи світла і надії в цей світ, я буду це робити.

Асоціації з музикою Василя Барвінського

■ **Із середини травня нинішнього року впродовж 17 днів тривав у Львові 43-й фестиваль «Віртуози». Він опосередковано сприяв появі вашої «Любові».**

— Дуже вдячна генеральному директору Львівської національної філармонії, диригенту Володимиру Сивохи, який запропонував написати твір для фестивалю класичної музики «Віртуози». Ідея диригента полягала в тому, щоб зробити певну асоціацію до фортепіанного циклу Василя Барвінського «Любов». Оскільки я мала повну свободу щодо вибору жанру, форми і часу, то я вирішила написати Симфонію, про яку давно мріяла, але якось завжди бракувало часу і можливості.

У результаті я написала Третю симфонію. І назвала її «Любов». Нагадаю, що у Барвінського цикл пов'язаний безпосередньо з почуттями до жінки. Я ж у Симфонії трактую поняття любові ширше — як любов до ближнього, любов до землі, на якій живеш, до світу, до Творця, до дитини, коханої людини, рослини, сонця, Всесвіту...

Я далека від того, що моя музика має транслювати якісь надто прямі асоціації до подій чи зображати відкрито якісь «звуки», що супроводжують цю страшну війну. Не думаю, що завдання музики — саме таке. Це, швидше, мої внутрішні переживання, які я вожу передавати через музику, мовою музики.

Тут є і трагізм, і світло, і драматизм, і надія — словом, усе, що переживаємо ми, українці, в цей тяжкий час війни. Симфонія двочастинна, як і мої дві попередні симфонії: перша частина — головна і драматична, друга — світ-

лий Post Scriptum, який залишає місце для надії та світла.

Як народжувався ваш твір? Розкажіть про співпрацю з маестро Володимиром Сивохином та львівськими музикантами.

— Писала симфонію «Любов» десь близько пів року, досить інтенсивно працювала. Бо такий масштабний твір можна писати й рік, і два. Була присутня практично на всіх репетиціях і стала свідком того, як моя музика народжується через живе виконання оркестром, через намагання кожного оркестранта зрозуміти суть цієї музики і передати якнайточніше те, що закладено в партитурі. Бачила, як «проявляється» моя музика під час репетицій — як фотоплівка проявляється у фотографію. Фантастично відбулося перше прочитання симфонії «Любов», що здійснили музиканти Львівської національної філармонії імені Мирослава Скорика під орудою маестро Володимира Сивохи. Це було прекрасне виконання твору.

Із Володимиром Сивохином ми не вперше співпрацюємо разом. Це вже третій твір, написаний на його пропозицію. Першим твором стала «Праведная душа...» на вірші Тараса Шевченка, який написала до 200-річчя Кобзаря, другим — «Адажіо пам'яті Мирослава Скорика».

Також нас поєднує праця і в плані редакторської роботи. Так, у співпраці з Львівською філармонією та Меморіальним музеєм імені Соломії Крушельницької я здійснила редакції творів Василя Барвінського, Стефанії Туркевич та Станіслава Людкевича.

Чи є плани презентувати свої твори, зокрема й симфонію «Любов», в інших містах чи на фестивалях?

— Зараз планувати складно, але вважаю, те, що нині Симфонія пролунала у нашій столиці, знаковою подією особисто для мене. Я вдячна за цей вечір

усім, хто був причетний до його організації, вдячна публіці, моїм колегам-композиторам, диригентам, усім музикантам, які прийшли послушати і підтримати нас у цей вечір. Далі, думаю, твір торуватиме свій шлях, як це відбувається з усіма творами, які починають жити ніби незалежно від композитора. Поживемо — побачимо.

У вересні на «Київ Музик Фесті» планується виконання мого Скрипкового концерту. А далі поки нічого не загадую.

Про українську музику у світі та уроки Мирослава Скорика

■ **Чи зможемо утримати цікавість до української музики за кордоном?**

— Зараз у світі збільшилась цікавість до українського мистецтва, зокрема музики — класичної та сучасної. Але є й сумний момент, бо українська музика стала об'єктом зацікавленості практично через війну...

Будьмо відверті, ми не надто працювали над тим, аби широко презентувати наше класичне мистецтво, особливо музику, у світі. Потрібна чітка державна політика в цій сфері, спрямована на те, аби ця музика звучала на високому рівні в Україні й за кордоном. Вже є перші позитивні «паростки», а саме — замовлення і виконання творів сучасних українських композиторів музичними інституціями чи фестивалями. Приклад Львівської філармонії у цьому плані показовий.

Стараються працювати в цей надскладний час і фестивалі сучасної музики в Україні: «Контрасти», «Київ Музик Фест», «Прем'єри сезону», «Два дні і дві ночі нової музики в Одесі», — і це, швидше, всупереч, а не завдяки. Бо ситуація з фінансуванням є надскладною. Ми усі розуміємо: головним пріоритетом зараз є наше військо і те, що відбувається на фронті.

Але також розуміємо, що класичне мистецтво — це те, що презентує країну у світі, і це те, що залишиться в історії, хоч би які трагічні події ми переживали. Тому ще раз повторю: потрібна культурна державна політика. Без цього, на жаль, ніяк. Той факт, що українська музика зараз багато звучить у світі, — це результат дуже трагічної ситуації, війни. Чи ми аж так хотіли цього такою дорогою ціною? Не думаю.

■ **Пані Богдано, 1 червня минуло вже чотири роки, як пішов у засвіти легендарний Мирослав Скорик. Розкажіть про маестро як композитора і вашого педагога.**

— Я вчилася у Мирослава Михайловича у консерваторії. Скорик — геніальний композитор, і ми можемо пишатися, що були його сучасниками. Нещодавно, до роковин пам'яті маестро, у Львові виступали музиканти Одеського національного філармонічного оркестру під орудою Хобарта Ерла. Виконували знаменитий «Карпатський концерт» Скорика. Боже, яка геніальна ця музика!

Мирослав Михайлович, беззаперечно, є символом української сучасної музики, й дуже шкода, що його земне життя обірвалося. Але його музика живе!

Як із педагогом я познайомилась зі Скориком завдяки своїй старшій сестрі, композиторці Ганні Гаврилець. Я була ще школяркою, коли Ганна мене завела до Маестро у Києві, щоб я показала йому мої твори. Коли вже навчалася у Львівській національній музичній академії на композиторському факультеті, то моїми педагогами були професори Володимир Фліс (я тільки розпочала своє навчання у нього, коли він помер) і Мирослав Скорик.

Якою була методика роботи автора знаменитої «Мелодії»?

— Як правило, Мирослав Михайлович робив якість зауваження студентам лише після того, як послушає представлений твір два чи три рази. Цю звичку я взяла на озброєння і собі, коли працюю зі студентами, бо дуже важливо уважно послушати твір перед тим як щось сказати.

Якщо все було добре, то він говорив: «Працюйте далі». А коли мав зауваження, то робив їх конкретно й по суті. Він ніколи не виголошував довгі промови чи настанови, а говорив дуже точно й по суті. Це були дуже професійні та конкретні рекомендації. Скорик вловлював суть, він був майстром оркестру і ділився своїм досвідом, скеровував у потрібне русло, вчив секретів оркестрування, відчуття форми, любив лаконічність у всьому — зрештою, у своїй творчості він завжди був лаконічним і точним.

Я щаслива, що не лише вчилася у нього в консерваторії як студентка, а й закінчила у нього аспірантуру. Його уроки — професійні та життєві — допомогли мені у творчості. Пам'ятаю і дуже шаную Маестро як непересічну особистість. ■

Костянтин РОДИК

■ ХРЕСТОМАТІЯ

Синдром Кассандри,

або Іномовець непроникного

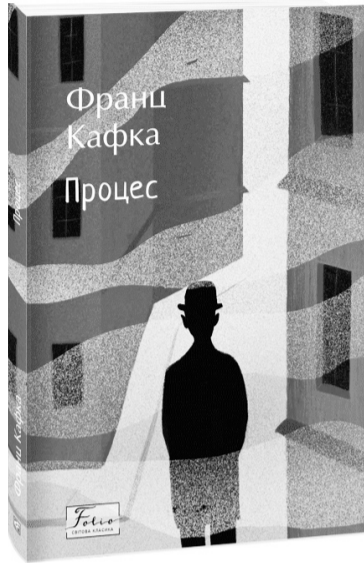
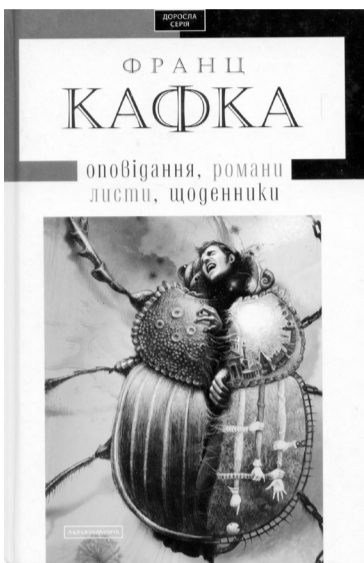
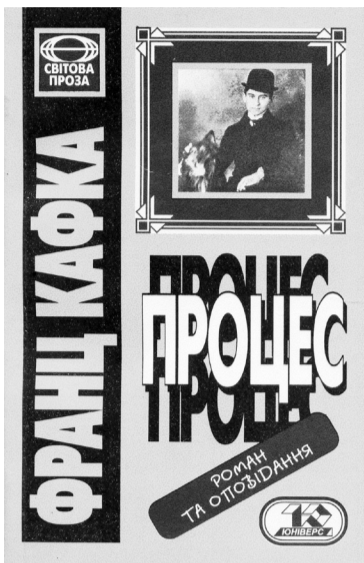
Сто років тому — 3 червня 1924 року — відійшов Франц Кафка. Перед тим заповів другові, письменникові Максиму Броду, знищити по смерті усі свої рукописи. Брод не виконав останньої волі й потім пояснював: Франц знав про моє побожне ставлення до усього ним написаного, тож, мовляв, таємно сподівався, що я вчиню саме так, як вчинив. Цілком вірогідне пояснення, а проте залишається загадка: чого боявся Кафка у разі публікації його приватних (щоденники й листи) та недописаних літературних текстів?

Так, Кафка був тим, кого сьогодні назвали би перфекціоністом — тим, хто не пускає найменшого свого витвору у світ, коли той максимально не наблизиться до ідеалу, як його розуміє автор. Навряд чи знайдемо іншого великого письменника, котрий настільки улягав би диктованій ідеалу. Чого вартий один лише цей рядок зі щоденника: «Вчора й сьогодні написав чотири сторінки — важко перевершити їхню нікчемність». Саме через те Кафку активно не люблять популярні літерати, які паразитують на примітивних читачьких смаках. В Україні цей антикафківський ку-клукс-клан можна означити збірною назвою «кокатюха».

Звісно, Кафків перфекціонізм надиктовував йому заповіт — вже не чуючи за собою життєвої сили, він намагався уберегти своє ім'я від криволуків, коли вже не зможе щось пояснити. В одному з незавершених рукописів вичитуємо: «Він-бо знав: усе, що він скаже, потім виглядатиме зовсім інакше, ніж він мав на увазі, і що тільки від ставлення залежить відшукати в його словах добро чи зло» (Зниклий безвісти [Америка]. — К.: Критика, 2009).

Але, схоже, Кафку лякала не так навіть недоредогаваність текстів, як недодуманість тієї вічної дихотомії «добро чи зло». Він пірнув у цю проблему так само глибоко, як Фройд. Чільний американський літературознавець Гаролд Блум значить: «Фройд, хитро наслідуючи Шекспіра, розгорнув перед нами карту нашого розуму, проте Кафка настільки наблизився до нас, що ми вже не можемо з його допомогою сподіватися врятувати себе, навіть від нас самих» (Західний канон: книги на тлі епох. — К.: Факт, 2007).

Оце й непокоїло Кафку: що вже гадати про майбутніх читачів, коли він сам не може дати собі раду з кричущим неспівпадінням ідеалу й реальності. Його ідеалом було створити звичайну сім'ю, одружитися й мати дітей. Та що довше він малював собі райдужні сценарії, то похмурішими увижалися йому альтернативи — аж до такого: «Зі шлюбом у світі з'явилася брехня». І це — у розпал закоханості і заручення з Феліцією Бауер. І саме тоді він написав роман «Процес», який згодом заповідав знищити, бо не знайшов у ньому виходу з чітко усвідомленого переконання «так жити не можна».

Перша фраза цього роману — чи не найвідоміша у світовій літературній історії: «Напевне, хтось обмовив Йосифа К., бо одного ранку, дарма що він не скоїв жодного злочину, його заарештували». Прокинувся він у такий гвалтовний спосіб у день свого народження. Початок останнього розділу під назвою «Кінець»: «Увечері напередодні тридцять першого дня народження К...». Кінець — в усіх смислах — настає опівночі, за мить до (не)настання наступних іменин. Кафка геніально зредукував ціле людське життя до одного року, суть якого є процес як тривалість і її осмислення.

Якщо шукати за мотивами мазохістського заповіту Кафки — то передовсім у «Процесі». Йосиф К., нагло заскочений звинуваченням невідомо чому і звідки, змушений «відтворити на папері та з усіх боків перевірити все своє життя аж до найменших учинків та подій». Наступне речення — прямий хід до заповіту: «І яка жалюгідна ця робота!». Вже тоді, за десять років до відходу, «втомившись від думок і втомившись чекати», Кафка зайшов у глухий кут: персональний досвід, хоч як доглибно його аналізувати, не дає розуміння досвіду колективного. Життю байдуже, що ти про нього думаєш. Процес триває поза твоєю волею. Спочатку ти пручаєшся і шукаєш виходу: «Як позбутися його, обминути, як можна жити без процесу?». І щоразу твоє «розслідування», мов заїжджена платівка, зіскакує на початок й ти у розпачі бачиш, що «звинуваченому так само далеко до вироку, як і тоді, коли б він був на волі». Думання буксує, а «процес мало-помалу обертається на вирок».

У «Процесі» є вставна притча про браму правосуддя. Вона відкрита, але чоловік не наважується увійти, бо сторож, хоч і не заступає дороги, каже, що сьогодні немає дозволу. І завтра його немає, і через рік. Прохач терпляче чекає, старіє і зрештою помирає. Останнє, що він чує, — зізнання сторожа: на правду вхід був завжди

вільний і призначений саме для цього чоловіка. Йосиф К., зачувши цю історію, гадає: нещасний чоловіч'яга сам винен, бо «якщо він сідає на стільчик біля брами і сидить на ньому все життя, то робить це з власної волі». К. робить навпаки: його волею є керувати подіями, а не дрейфувати ними; розібратися замість підкоритися. «Процес буде тільки тоді, коли я сам погоджусь його так називати», — кидає він рукавичку всім тим дивним обставинам. «Цей закон, певне, тільки у ваших головах», — зневажливо каже він таємничому інспектору і дістає у відповідь: «Ви й самі в усьому пересвідчитесь».

Пересвідчився. Активний спротив К. призводить до того самого смертельного фіналу. Авторський коментар шокує: «Він зазнав поразки тільки тому, що прагнув боротьби». Якщо і дія, і бездіяльність ніяк не впливають на перебіг, то навіщо бути Кассандрою? Навіщо лякати майбутнього читача безплідними розумуваннями? Можливо, саме такий розмисел нашіптував письменникові його заповіт? «Нікому не буде жодної користі, якщо розмова відбудеться насправді», — хіба це не про перспективу публікації «Процесу», як вона увижалася Кафці наприкінці життя?

У «Процесі» знаходимо й таке: «Звісно, з власної волі я й справді не втручався б у ці справи, потреба вдосконалити правосуддя ніколи не заважала б мені спати». На перший погляд, це нагадує нинішню поформулу «менше знаєш — краще спиш». На правду весь роман — ніби розгортання іншого афоризму, діаметрально протилежного: якщо не цікавишся політикою, вона зацікавиться тобою. І коли прокинешся — шансів у тебе не буде. Не врятує навіть колаборація зі злом.

Політичне трактування творів Кафки — найпоширеніше. Київський літературознавець Дмитро Затонський, який колись першим представив Кафку читачам з ССРСР під час хрущовської «відлиги» (1965),

вважав його «великим експертом не лише з питань влади, а й з питань відчуження... Кафка дає змогу глянути на політику як на сферу побуту». Саме через цю побутову оптику дуже добре видно «багатоступеневу безвідповідальність... деперсоналізацію влади, а тим самим і розмивання всіх її меж».

Утім, існують і геть інакші тлумачення. 1936 року вийшов польський переклад «Процесу» з передмовою дрогобицького письменника Бруно Шульца, який наполягав, що Кафка — це не про таємниці людської влади, а про «величність божественних законів». Там же знаходимо ще одну яскраву інтерпретацію: виграти у вищого суду можна «за допомогою жінок, які, як переконаний Кафка, є посередницями між людським і божественним» (Бруно Шульц. Літературно-критичні нариси. — К.: Дух і Літера, 2012).

Пізніше «релігійний» спосіб пояснення Кафки перейняв уже згадуваний Гаролд Блум, кваліфікуючи празького генія «найбільшим єврейським автором від часів появи єврейської Біблії... У нескінченно плутані способи майже все, що писав Кафка, крутиться довкола питання його ставлення до євреїв та єврейських традицій». А в Оксфордському підручнику з юдаїки зазначено вже зовсім однозначно: «Гуманістичне уособлення єврейської цивілізації — Кафка» (Єврейська цивілізація. — К.: Дух і Літера; Дніпропетровськ: Центр «Ткума», 2012).

Замирив часом взаємовиключні трактування Кафки німецький культуролог Теодор Адорно: «Іномовець непроникного». З першого погляду, занадто туманно. А з іншого — як іще можна коментувати, приміром, такий мінідіалог з того ж «Процесу»:

— Отже, ви невинні?
— Авжеж!
— Оце якраз найбільше лихо.

Проте, попри свавілля абсурду, у творах Кафки є чимало реалістичного. Наприклад, в оцінках сучасного йому літпроцесу, де перфекціоніст не

щадив пристосуванства, про що вже згадувано на початку статті. У щоденниках знайдемо чимало нокаутуючих характеристик доволі відомих тоді літератів. Про одного — «солодкавість продукції вводить в оману щодо її цінності». Про іншого: «Здається, ніби кінчик язика миготить між словами». Або навіть так: «Письменник він посередній, хоч і є добре написані шматки... Він прочитав казку, що мала такі місця, що давали право бігти до виходу крізь усю залу, по головах слухачів».

Зрештою, в Кафки є оповідання «Співачка Жозефіна, або Мишачий народ» саме про творчі симулякри: «Коли стати досить далеко від неї і слухати або, ще ліпше, щоб насправді пересвідчитись у цьому, дати їй співати в хорі й поставити собі завдання впізнати її голос, то, безперечно, ми не почуємо нічого, крім звичайного, хіба, може, трохи примітного чи то ніжності, чи то кволістю висисту. Та коли стояти перед нею, це вже не тільки свист; щоб розуміти її мистецтво, Жозефіну треба не тільки чути, а й бачити. Навіть якщо це був наш повсякденний свист, нас одразу спантеличило б те, що хтось, наміряючись зробити щось цілком звичне, стає у таку величю-урочисту позу... Хай там як, вона заперечила будь-який зв'язок між її мистецтвом і свистом. А тим, хто дотримується протилежної думки, вона відповідає тільки зневагою і, очевидно, ненавистю». Коли читаєш сучасну українську літературу, ця сторінка давнини замальовка зринає з пам'яті набагато частіше, ніж хотілося б.

Ну і Кафка — то не лише похмурий саспенс. Незрідка це гумор рівня Чехова чи Марка Твена. Розкошуйте: «Державний службовець з напіввідкритим ротом... Сукня з презервативного шовку... Я перервав його доводи і послався на внутрішній голос. Добре подіяло... Беттіна і полковник у театрі: можна Беттіні покласти голову на плече полковника? Якщо у Беттіні немає вошей».

*Уперше «Процес» перекладений Петром Тарашуком 1998-го для видавництва «Юніверс». Цей переклад відтворений як в одномовному видавництві «АБА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» (2012), так і в багатьох перекладах видавництва «Фоліо», де цей роман постійно перебуває в актуальному асортименті. Щойно на сайті цього видавця оголошено про вихід чергового перевидання й оприлюднено нову обкладинку під титлом «Незабаром».

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

Марина КРИВДА

Умань — Легедзине — Київ

Попри війну, подалі від фронту українці намагаються дбати про музеї, парки і культурно-історичні центри. Словом, розвивають туристичну галузь. А тільки на Черкащині різних цікавинок — десятки. Про них розповіли, а найпривабливіші ще й показали учасникам нещодавнього дводенного форуму «Туризм в Україні: вимоги сьогодення», який відбувся в Умані. З'їхалися заради досвіду і для обговорення представники з Вінниччини, Київщини, а також Львова, Тернополя і навіть із Молдови. Завдяки зусиллям, зокрема, уманської влади і невтомного організатора форуму, засновника й голови правління ГО «Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад» Павла Ярмія, який змушений був покинути рідну Херсонщину і перебратися до Умані, виходимо на міжнародний рівень.

У Василіанському монастирі в Умані.

Музей Трипільської культури в Легедзину.

■ ТУРИЗМ

В Умані — трохи Таврії

Які таємниці є на шляхах Трипільської праматері

Очільник заповідника «Трипільська культура» Владислав Чабанюк.

Туризм — це економіка

Можливо, хтось скаже, що це не на часі, мовляв, який туризм під час війни. Але учасники велелюдного зібрання так не вважають. По-перше, наголошують, туризм — це економіка, бо ж завдяки відвідувачам наповнюються бюджети, які так потребують грошей на оборону, а в подальшому — на відбудову. А ще туризм має значення для збереження культурної спадщини та ідентичності й водночас сприяє зміцненню нашої національної свідомості.

До того ж, переконані учасники форуму, спрямовуючи свої зусилля на розширення й відпрацювання нових маршрутів, вони зможуть гідно представити нашу державу іноземцям. Адже після нашої Перемоги до України потягнуться зовнішні туристичні потоки, аби на власні очі побачити тих спартанців, що вистояли в нерівному бою і перемогли запеклого ворога. Поза сумнівами, в'їзний туризм стане важливим каналом міжнародної підтримки та солідарності.

Ну а поки що ентузіасти працюють переважно для співвітчизників. Адже подорож для нас є тим еліксиром, що відволікає і лікує від жорстоких воєнних буднів. Багато говорилося на форумі й про інклюзивність та доступність, що нині теж дуже актуально.

Павло Ярмія у коментарі «Україні молодій» розповів, що кластер «Шляхами Трипільської праматері», що нині втілюється на Черкащині й Вінниччині, далеко не перший його проект. Раніше у себе на Херсонщині він також активно розвивав туризм. Організував маршрут «Соляна дорога», яка пролягала давнім чумацьким шляхом, яким тодішні торговці везли на материкову Україну сіль і який показував дуже багато цікавих історичних місць. На жаль, нині частина Херсонщини окупована, а по вільній її території рашисти чи не щодня гаяють із найрізноманітнішої зброї, аби знищити і нашу історію, і нас як націю.

Але, переконаний пан Павло, людей, чие коріння таке глибоке і сягає семи тисяч років, — точно не знищити.

Тому, коли Павло Ярмія з колегами вирвався з окупації і знайшов прихисток в Умані, одразу почали цікавитися історією цього краю. Майже одразу виникла ідея розробити програму, що мала б на меті якнайширше показати нашу прадавню історичну основу. Так виникла ідея кластеру «Шляхами Трипільської праматері».

«Цим маршрутом ми прагнемо показати українцям їхнє історичне коріння. Адже сім тисяч років ми були культурною нацією, розбудовували величезні поселення, зводили двоповерхові будинки, створювали чудову кераміку, були гарними хліборобами, мали мідні знаряддя праці. Наші пращури жили на цих землях, коли про московію ще ніхто й не чув, і не знав, це важливо доносити світові. Це те унікальне, про що ми маємо розповісти всім небайдужим», — наголошує пан Павло.

Варто зазначити, що нині на цьому маршруті вже 30 чудових локацій, про частину яких розповімо.

Коли ще не було Єгипту

Так, коли ще не було відомих древніх цивілізацій, на наших землях трипільці вже заснували свої поселення. У цьому легко переконалися в Легедзину на Черкащині. Тут у Музеї Трипільської культури, занурюючи в атмосферу тих часів, про все це розповідає невтомний очільник заповідника «Трипільська культура» Владислав Чабанюк.

Найпереконливішими доказами глибокої історії тут слугують знахідки археологів. У музеї дуже багато цікавих експонатів. Є навіть статуетка, яка «розмовляє». Обличчя у неї має свинини риси, а в оточенні животику, що вказує на вагітність, дев'ять керамічних кульок.

Загалом жіночих фігурок дуже багато, адже центральною

фігурою пантеону трипільців була Велика Матір. Є тут і посуд з неповторними орнаментами. До речі, вчені досі не можуть розгадати склад фарби, каже пан Владислав, що зберегла свій колір протягом майже семи тисячоліть. Та вражає не тільки це, а й знаряддя праці, прикраси, елементи релігійного значення. А ще те, що будинки тут штукатурили, про це свідчать знайдені при розкопках рештки оселі.

Словом, коли Єгипту ще не було, на території сучасної України вже розміщувалися великі поселення, де було хліборобство, розводили свійських тварин. А ще тут придумали величезні горни і стали новаторами в кераміці. Також почали будувати стаціонарні будинки.

До речі, а чи знаєте ви, що на нашому закордонному паспорті, прагнучи показати глибину історичного коріння українця, розміщено фонові зображення саме трипільських фігурок? Придивіться, це сторінки 6-9.

Тож якщо хтось захоче відчувати себе трипільцем — вам сюди. Окрім відвідин музею, тут ви можете навіть пожити у «будинку трипільців». На території музею такі помешкання відтворили в натуральну величину та обставили фактично так, як було у наших древніх пращурів: є місце для домашнього вогнища, лавки для посуду, місце для перепочинку тощо. Нам заночувати не вдалося лише тому, що були заплановані відвідини інших локацій кластеру.

Палац Шувалова: повернути первісний вигляд

Палац, що збудований 1903 року за проектом данського архітектора Андреаса Клемменсена, реставрований у містечку Тальне. Ще здалеку він нагадує середньовічний французький замок, яких бачила там чимало. У середині будівля, розповідає нам пан Анатолій Ізотов, який з невеличкою командою працює над реставрацією цього палацу, була облаштована досить сучасно та з усі-

ма зручностями: підведено воду й облаштовано каналізацію, наявні електричне освітлення й фактично сучасне опалення.

Атмосфера тих років збереглася, але пан Анатолій каже, аби повернути палацу первісний вигляд, потрібні час та руки. І, звісно ж, кошти, бо ж це, наголошує, не відбудова, а саме реставрація. Роботи насправді багато, бо в радянські часи тут з історичною пам'яткою сильно не панькались і перебудовували все на свій лад та потреби.

І це ще добре, що палац не віддали під якийсь склад чи стайню, як часто траплялось, а розмістили тут технікум та музей хліба. Але то було колись, а тепер до справи взялися професіонали, аби все відновити.

До речі, про професіоналів. Їх в Україні залишилися одиниці, адже наші вищі з недавніх пір перестали готувати реставраторів, у моді тепер архітектори і будівельники. Лише в Одесі, у вишні, де Анатолій Ізотов викладає, йому неймовірними зусиллями таки вдалося зберегти профільний факультет.

Та хай там як, а в палаці тривають роботи. Паралельно Анатолій Ізотов наповнює його життям, збираючи в навколишніх містечках і селах предмети побуту — свідків глибокої історії. Є навіть речі, які свого часу наповнювали цей палац. А ще паралельно тут організують культурні події, зокрема музичні фестивалі. Так і оживає палац.

На завершення нашої екскурсії Анатолій сідає за старовинне піаніно — і починає линути музика. Поступово здавалося, що ми на балу в самого господаря палацу, графа Шувалова, який, до слова, так і не встиг тут пожити і насолодитися своїм творінням. Анатолій Ізотов запросив усіх на музичний фестиваль, який має відбутися в палаці вже зовсім скоро.

Василіанський монастир і «маленький Єрусалим»

Тим часом досі дихає історією підземелля древнього монастиря. І допомагає відчувати цей подих історії театралізована екс-

курсія, що її проводять в Умані у Василіанському монастирі «монахи», а точніше студенти місцевого вишу. Але це кажу вам по секрету, бо, спускаючись сходами до підземелля, одразу занурюєшся в атмосферу справжньої старовини. Спочатку темрява, потім мерехтіння свічок, аромат ладану, десь здалеку лунають хорали. І вже якось природно, коли назустріч тобі йде людина в чорному, потім ще одна — і починається магія підземелля. Хтось ревностно молиться, в іншій келії «монах» читає стародрук, ще далі в аптеці готується помічне зілля...

А загалом Василіанський монастир — найстаріша будівля Умані, яка приховує в собі багато таємниць. Допмагають їх розкривати екскурсії, повертаючи відвідувачів на кілька століть у минуле.

Утім якщо говорити про Умань, то це й чимало інших локацій. Звісно ж, одна з них — усім відома Софіївка, збудована графом Станіславом Потоцьким для своєї коханої Софії. Нещодавно парк поповнився ще однією локацією. Місцеві називають її Новою Софіївкою і запевняють, що це єдиний у Східній Європі дендропарк у стилі фентезі, де гармонійно поєдналися природа і мистецтво, елементи світових культур та сучасні артінсталяції.

Є тут українська традиційна садиба, японський сад з озером та альтанками. Особливо привабливий парк у вечірню пору, коли працюють світломузичні інсталяції.

Якщо ж запитаете про могилу цадика Нахмана, то потрапити туди мають можливість лише так звані брацлавські хасиди. Утім відчувати атмосферу певною мірою можна, побувавши в Єврейському кварталі, що розрісся навколо могили, — такий собі маленький Єрусалим.

А загалом містечко справляє дуже приємне враження. Воно тихе, опатне, гостинне, як, власне, і вся Черкащина. У кластері «Шляхами Трипільської праматері», ще раз згадаймо, аж 30 чудових туристичних об'єктів. Тож є з чого вибрати кожному. ■

Андрій Лунін
воротар національної збірної України
та ФК «Реал» (Мадрид)

«Конкуренція допомагає зростати, розвиватися, ставати кращим. Уже пройшов клубний сезон, ми зробили все, що могли. А кому довіряють місце у воротах — це вибір головного тренера».

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

«Це круто — стати дворазовою чемпіонкою Європи»

На першості континенту краща вітчизняна стрибунка у висоту захистила свій титул

Олена ЗАПОЛЬСЬКА

Цьогорічний чемпіонат Європи з легкої атлетики приймав Олімпійський стадіон у Римі. Зазвичай континентальні першості відбуваються у серпні, але 2024-й — це рік олімпійський, тому легкоатлети визначали найсильніших на початку літа. Легендарний стадіон був побудований у 1928 році; у 1953-му його реконструювали як головну арену літніх Олімпійських ігор 1960 року.

На цих змаганнях нашу країну представляло 46 атлетів. Уже в стартовий змагальний день у скарбничці української збірної була медаль. Досвідчена майстриня спортивної ходьби Людмила Оляновська здобула «бронзу» на дистанції 20 км. Іспанка Лаура Гарсія-Каро на фінішній прямій ішла з прапором своєї країни і була впевнена, що підніметься на подіум. Святкувати свій успіх вона взялася за кілька метрів до фінішу. Там, власне, й відбулася головна драма усієї 20-кілометрової дистанції, коли іспанка з розгубленим і нерозумілим поглядом провела значно стрімкішу українку, котра відібрала в неї, здавалося б, уже виграну медаль. Оляновська, котра фінішувала четвертою на минулому чемпіонаті Європи в Мюнхені, боролась до останнього метра і здобула таку жадану «бронзу». А водночас і виконала норматив на Олімпійські ігри у Парижі. Після фінішу Людмила сказала: «Люблю фініші на Олімпій-

У Римі Ярослава Магучіх стала дворазовою чемпіонкою Європи зі стрибків у висоту.
Фото з сайту xsport.ua.

ських стадіонах. Що в Пекіні, де я виграла медаль чемпіонату світу, що зараз. Коли заходили в тунель під трибунами, бачила, що іспанка не так і далеко. На стадіоні, за 300 метрів до фінішу, розуміла, що можу її надгнати, а за 150 вже була впевнена в цьому».

У чоловіків на 20-кілометровій дистанції пристойний результат показав Ігор Главан 1:22,03 (10-те місце).

Найбільше ж чекали медалей від наших дівчат у секторі для стрибків у висоту. Ярослава Магучіх — бронзова призерка Олімпійських ігор 2020 — без особливих зусиль піднялася на найвищу сходинку п'єдесталу, захистивши таким чином свій

чемпіонський титул. Напередодні вона святкувала перемогу на етапі Діамантової ліги у Стокгольмі, де подолала планку на двометровій висоті. У Римі, попри м'язову травму стегна, вихованка Тетяни Степанової підкорила 2,01.

«Звичайно, це круто — стати дворазовою чемпіонкою Європи. Рада, що змогла це зробити. Все йде добре. Будемо готуватися до наступних змагань», — зазначила Магучіх.

До речі, нагороду нашій атлетці вручала легендарна болгарка Стефка Костадінова, світовий рекорд котрої (2,09 м) тримається з 1987 року. А Ярослава Магучіх — третя в історії стрибунка у висоту, що здобула понад

дві нагороди на континентальній першості. Раніше це вдалося іспанці Рут Бейтті та румунці Йоланді Балаш.

На подіум піднялася й інша вітчизняна стрибунка у висоту. Ірина Геращенко з результатом 1,95 м виборола бронзову нагороду, котра стала для неї першою відзнакою, виграною на континентальних форумах на відкритому повітрі. Другою в цьому секторі була сербка Ангеліне Топич (1,97). При цьому ще двоє українок — Юлія Левченко та Юлія Чумаченко — боролись за медалі у секторі для стрибків у висоту припинили на етапі кваліфікації.

Ще одну «бронзу» поклав до скарбнички нашої збірної ти-

тулований металік молота, котрий уже впевнено заявив про себе на юніорських змаганнях різного рангу, — Михайло Кохан. Михайло послав снаряд за позначку 80,18 м і вперше здобув медаль дорослого чемпіонату Європи.

Однак не всі наші сподівання на медалі виправдалися. 24-річний атлет Владислав Погорілко напередодні вперше в історії України вибіг із 45 секунд на 400-метровці. І завдяки високому рейтингу одразу потрапив до півфіналу. У своєму забігу він фінішував п'ятим, що не дозволило йому потрапити до фіналу, від якого його відділили 0,14 секунди.

34-річна Анна Рижикова єдина представляла нашу країну в бігу на 400 метрів з бар'єрами. Анна чотири рази піднімалась на подіуми європейських чемпіонатів. Її нинішній результат 54,95 — кращий у сезоні, але цього було недостатньо, щоб відібратись у фінал.

Додамо, що під час проведення змагань чемпіонату Європи керівництво ФЛАУ провело зустріч з президентом Європейських олімпійських комітетів Спіросом Капралосом, президентом World Athletics Себастьяном Коу, очільником Європейської атлетики Доброміром Карамаріновим, на якій обговорювалися питання про стан української легкої атлетики в час повномасштабної війни, перспективи її відновлення та розвитку, а також про солідарність європейської спортивної спільноти з Україною. ■

Григорій ХАТА

На своєму єдиному, вельми успішному, чемпіонаті світу, який у 2006 році відбувся в Німеччині, збірна України дісталася чвертьфіналу. Тепер синьо-жовта команда йде до ФРН на континентальний форум, де, за словами президента УАФ Андрія Шевченка, колектив Сергія Реброва має шанс на хороший результат.

Попри молодий вік, українська збірна виглядає командою з хорошими перспективами. Шевченко розраховує, що «синьо-жовті» зможуть вийти з групи, де зібрані загалом чотири майже рівні за силою суперники. «Пройти групу, думаю, — завдання, яке нам під силу, а що далі — подивимось. Ми — наймолодша команда на турнірі, але в нас є шанс. У нас величезна мотивація — ми граємо за народ, який ніколи не здається», — сказав очільник УАФ у коментарі італійському виданню La Gazzetta dello Sport. Свій перший матч у кварталі Е збірна України проведе 17 червня в Мюнхені проти Румунії. Далі, 21 червня, буде зустріч у Дюссельдорфі зі Словаччиною. А завершити свій груповий етап українська команда 26 червня матчем проти Бельгії — у Штутгарті. «Ми думаємо, щоб пройти групу, а далі будемо рухатися крок за кроком», — наголосив Андрій Шевченко.

Можливості для пристойного виступу на німецьких аренах у збірній України, звісно, є. Значна частина збірників, які виступають у провідних європейських чемпіонатах, упродовж сезону здобула чимало нового досвіду та отримала достатньо ігрової практики. Однак для досягнення високого результату у збірній підопічним Реброва потрібно значно більше.

У зіграному на початку червня товариському матчі проти господарів Євро, німців, підопічні Реброва досягли гідного результату, хоча, коментуючи ту «суху» нічию, Сергій Ребров наголосив на відсутності на той час у його підопічних 100-відсоткової

ФУТБОЛ

Час для помилок

Українські збірники прагнули завершити підготовку до офіційних матчів Євро на позитивній ноті

готовності до турніру.

У наступній контрольній зустрічі, з Польщею, українські футболісти зазнали відчутної поразки — 1:3, хоча й грали в тому поєдинку відверто експериментальним складом.

«Для того й проводимо товариські матчі, аби робити в них помилки. Футбол складається з багатьох компонентів. Ми прогали в боротьбі, на стандартних положеннях. Я не вважаю, що ця гра треба розглядати лише з негативного погляду. Були хороші моменти, ми намагалися відігратися. Це дуже важлива інформація для нас перед Євро», — зауважив наставник збірної України.

Власне, після того поєдинку у Варшаві Сергій Ребров оголосив остаточну заявку збірної України на Євро-2024. А в заключному перед стартом ЧЄ «товарняку» пообіцяв перевірити в дії всіх незадіяних раніше виконавців. «Дуже важливо давати можливість зіграти всім футболістам. Не можна, щоб гравець приїхав у розташування збірної й узагалі не зіграв у товариському матчі. Усі матимуть шанс. Не знаю, який склад є основним, а який — неосновним», — уточнив головний тренер «синьо-жовтих».

Хай там як, а кістяк збірної України все ж має чіткі обриси. При цьому володіє Сергій Ребров і достатньо хорошими виконавцями для того, аби добре варіювати складом. «Це покоління збірної України, повне варіацій, із двома дуже сильними воротарями. Але мені подобається саме здатність варіювати, і мені подобається, як тренер змушує команду гра-

ТАБЛО

Товариський матч. Польща — Україна — 3:1 (Валукевич, 11; Зелінський, 16; Романчук, 30 — Довбик, 41; У: Бушан, Тимчик, Таловеров, Бондар, Миколенко (Зінченко, 46), Ярмоленко (Циганков, 70), Маліновський (Михайліченко, 70), Сидорчук, Зубков (Мудрик, 70), Довбик (Ванат, 76), Судаков (Шапаренко, 81).

ти», — вказує на сильні сторони «синьо-жовтих» Андрій Шевченко.

У заключному перед стартом Євро контрольному поєдинку з командою Молдови Ребров та К^о мали перевірити свій атакувальний потенціал, адже в попередніх двох товариських матчах українські збірники забили лише один м'яч. Власне, збірній України, як зауважив переможець Ліги чемпіонів-2024 у складі мадридського «Реалу» Андрій Лунін, перед початком відповідальної місії потрібна була перемога.

«Треба показати хорошу гру, здобути позитивний результат, оскільки готуватися до офіційних поєдинків завжди легше та краще з гарним настроєм після перемоги», — говорив перед вояжем до Кишинєва воротар української збірної та «королівського» клубу.

Загалом у заявці збірної України на Євро-2024 буде 12 «легіонерів» — з чемпіонатів Англії, Італії, Іспанії, Португалії, Бельгії та Австрії. По шість фут-

НА СТАРТ

Заявка збірної України на Євро-2024

Воротарі: Бушан («Динамо»), Трубін («Бенфіка», Португалія), Лунін («Реал», Іспанія).
Захисники: Матвієнко, Конопля, Бондар (усі — «Шахтар»), Тимчик («Динамо»), Миколенко («Евертон», Англія), Забарний («Борнмут», Англія), Сваток («Дніпро-1»), Таловеров (ЛАСК, Австрія), Михайліченко («Полісся»).
Півзахисники: Ярмоленко, Шапаренко, Бражко (усі — «Динамо»), Степаненко, Зубков, Судаков (усі — «Шахтар»), Зінченко («Арсенал», Англія), Циганков («Жирона», Іспанія), Мудрик («Челсі», Англія), Сидорчук («Вестерло», Бельгія), Маліновський («Дженоа», Італія).
Нападники: Довбик («Жирона», Іспанія), Яремчук («Валенсія», Іспанія), Ванат («Динамо»).

болістів до національної команди делегували «Шахтар» та «Динамо»; по одному представнику в таборі «синьо-жовтих» мають «Дніпро-1» та «Полісся». Сам же чемпіонат Європи стартує 14 червня в Мюнхені, коли на «Альянц Арена» зіграють збірні Німеччини та Шотландії. А фінальний двобій очікують 14 липня на «Олімпіаштадіоні» в Берліні. На думку експертів, найбільше шансів у ньому перемогти мають Англія чи Франція. ■

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачене посвідчення ветерана органів внутрішніх справ МВС України за номером 055448, видане ГУ МВС України в м. Києві 08.04.2010 року на ім'я Волтрянського Юрія Яковича, вважати недійсним.

Марія ТКАЧЕНКО

Укладання шлюбу для багатьох знаменитостей часто більш схоже на яскравий, але недовговічний спалах, ніж на міцний союз двох сердець. Блискучі весільні урочистості, романтичні клятви вічного кохання і... стрімке розлучення через лічені місяці, а то й тижні. Здавалося б, у зірок, які живуть у розкоші та славі, має бути більше шансів на щасливе сімейне життя. Але статистика говорить про інше. Як приклад — п'ять найкоротших шлюбів зіркових пар.

Памела Андерсон та Рїк Саломон. Обидва рази їхні шлюби тривали лише лічені дні. Перший раз Памела та Рїк одружилися у 2007 році на Гавайях. Проте вже за два тижні подали на розлучення. Через шість років, у 2013-му, пара вирішила дати своїм стосункам другий шанс. Але й цього разу щастя тривало недовго — лише 6 місяців.

Одним із найгучніших у 2019 році був розрив актора Ніколаса Кейджа та його дружини Еріки Койке. Пара одружилася в Лас-Вегасі в березні, але вже через чотири дні подала заяву на розлучення. Сам Кейдж пояснив, що це був «спонтанний порив» і вони з Ерікою виявилися неготовими до шлюбних зобов'язань. Ба більше, подійкували, що актор був сильно п'яний під час церемонії одруження.

Одним із найскандальніших та короточасних шлюбів в історії шоу-бізнесу став союз Брітні Спірс та її давнього друга дитинства Джейсона Александра. У 2004 році вони поспішно зіграли весілля в Лас-Вегасі. Проте вже через 55 годин шлюб Брітні та Джейсона було анульовано. Спірс пізніше пояснила, що вони з Александром зробили цю безрозсудну витівку під впливом моменту й не були готові до серйозних стосунків.

У 2011 році реаліті-зірка Кім Кардаш'ян та баскетболіст Кріс Хамфріс зіграли пишне весілля, витрати на яке оцінювали в 10 мільйонів доларів. Пізніше Кім зізналася, що вони з Крісом піддалися на вмовляння оточення. У результаті вони зрозуміли, що зовсім не підходять одне одному, і вирішили розлучитися. Багато хто запідозрив, що шлюб був інсценований для піару, але Кардаш'ян

ЗІРКОВЕ ЖИТТЯ

Кохання нашвидкуруч

Найкоротші шлюби зіркових пар

Брітні Спірс та Джейсон Александр.
Фото з сайту go.zvuk.

Ніколас Кейдж та Еріка Койке.
Фото з сайту fakty.ua.

категорично відкидала ці звинувачення.

І насамкінець іще одна зіркова пара, шлюб якої хоч і тривав довше за всіх у цьому списку, все одно сприймається як стрімкий. Йдеться про Дженніфер Еністон та її екс-чоловіка Бреда Пітта. Вони одружилися 2000 року, але вже 2005-го їхній союз розпався. Багато хто

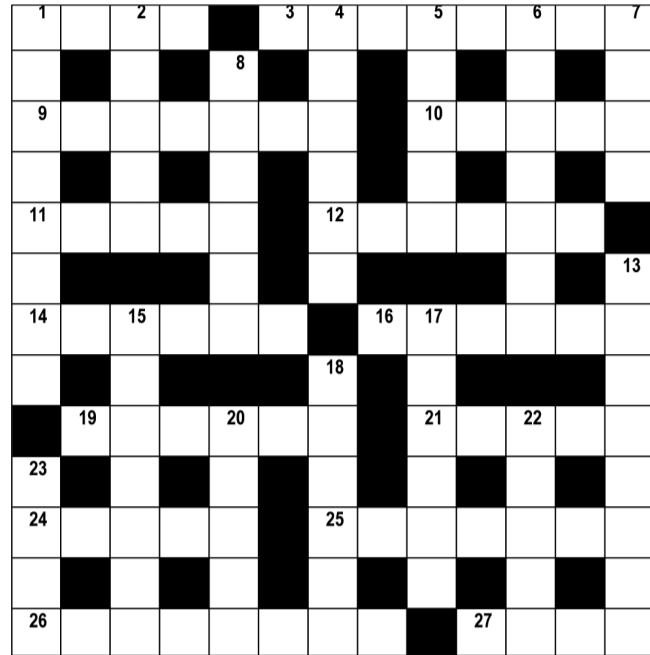
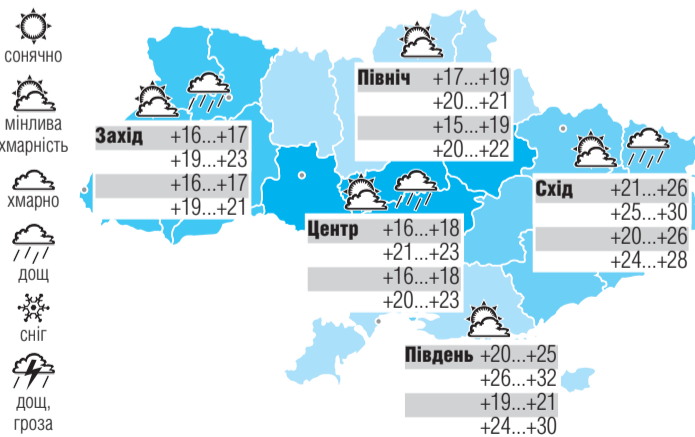
пов'язував причину розлучення Дженніфер і Бреда з романом Пітта з Анджеліною Джолі на зйомках фільму «Містер і місіс Сміт». Хоча самі зірки стверджували, що просто «розійшлися у поглядах». Так чи інакше, їхнє розлучення після всього лише 5 років шлюбу стало одним із найбільш обговорюваних в історії Голлівуду. ■

ПОГОДА

13–14 червня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, невеликий дощ. Вітер північно-східний, 1–2 м/с. Температура вночі +18...+19, удень +21...+23. Післязавтра вночі +17...+19, удень +21...+25.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.
Славське: вночі +12...+14, удень +15...+18.
Яремче: вночі +11...+12, удень +16...+17.
Міжгір'я: вночі +12...+15, удень +17...+20.
Рахів: уночі +13...+14, удень +16...+19.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №24

По горизонталі: 1. Окрема ізольована палата в інфекційному відділенні лікарні. 3. Озеро в Криму, де росіяни в 2014-му заблокували наші кораблі. 9. Місто на Луганщині, наближене до зони бойових дій. 10. Гірська система в Сибіру. 11. Кілька звуків, що граються одночасно. 12. Український композитор, автор пісні «Альон цвіте». 14. Положення поза грою в футболі. 16. Частина чобота, по якій можна розпізнати пана. 19. Одне з найбільших християнських свят. 21. Американський поет і драматург, лауреат Нобелівської премії. 24. Прізвище героя відомого роману Сервантеса, який воював з млинами. 25. Державне підприємство, яке відповідає за стан та експлуатацію лісу. 26. Столиця Угорщини. 27. Надвершя православної храму.

По вертикалі: 1. Острів у Карпському морі. 2. Місце, де курки несуться. 4. Ім'я найвідомішого опришка Карпат. 5. Китайське місто, звідки поширився коронавірус. 6. Біла водяна лілія. 7. Різновид електронних сигарет. 8. Адепт ордену лицарів-мироотворців, які во-

Кросворд №23 від 5 червня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Зустрічаються два приятелі.
— Ти чого такий похмурий?
— Із дружиною посварились.
— Через що?
— Ніяк не можемо з нею домогтися, де провести відпустку.
— А в чому проблема?
— Ти розумієш, я хочу на Таїланд, а вона хоче поїхати зі мною.

Батько дівчини розмовляє з її другом:
— Добре, я відпущу свою дочку з вами на дискотеку. Але пам'ятайте: моя дівчинка вихована, вона має повернутися додому

не пізніше, ніж через три дні.

— Цілю, ти чула, що чим красивіша жінка, тим складніше їй вийти заміж?
— Судячи з цього, я перша красуня в Одесі.

Син відчиняє батькові двері:
— Ну й здивується мама, вона вже годину, як розповідає тобі щось по телефону.

Саро, ми одружені з тобою перший день, а ти вже сваришся.
— Але ж я чекала цього цілих два роки.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоров'яки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009024 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 106 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168